

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı
Tarım Reformu Genel Müdürlüğü
Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü

KÜMES HAYVANCILIĞI DURUM TAHMİN RAPORU 2024

Araştırma Yayınları
2024

TEPGE Yayın No: 402

<https://arastirma.tarimorman.gov.tr/tepge>

TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ
TRGM/TEPGE

Durum ve Tahmin

KÜMES HAYVANCILIĞI
2024

Hazırlayan

Zarife Nihal GÜLAÇ

Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü Müdürlüğü
zarifenihal.gulac@tarimorman.gov.tr

Çalışma kapsamında sunulan görüşler tamamıyla yazarlara aittir ve Tarım ve Orman Bakanlığı'nın ya da çalışanlarının görüşlerini temsil etmez.

Çalışmada yer alan veri ve istatistikler yayıncı kurumların kaynaklarından alınmış ve araştırma amaçlı olarak kullanılmıştır. Veriler çalışmanın hazırlandığı dönemde yayınlanmış olan en güncel verilerdir ve dönemsel olarak yayıncı kurumun güncellemelerinden dolayı farklılık gösterebilir.

TEPGE YAYIN NO: 402

ISBN: 978-625-97549-6-3

**© TEPGE
Her Hakkı Saklıdır.**

Kasım/2024

İletişim:

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı
Üniversiteler Mah. Dumlupınar Bulvarı 06800
Çankaya/ANKARA

Telefon: 0312 287 5833

Faks: 0312 287 5854

Bu rapor Tarım Reformu Genel Müdürlüğü'nün izni olmadan kısmen veya tamamen basılamaz, çoğaltılamaz veya elektronik ortama taşınamaz.

Kapak sayfasında kullanılan fotoğraf Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından düzenlenen "2018 yılı Tarım ve İnsan Fotoğraf Yarışması" na aittir. (<http://www.tarimormaninsan.com/img/10-tarim-ve-insan-fotograf-yarismasi/genel/400/birincilik-odulu-mehmet-yikilmazsoy.jpg>)

ÖNSÖZ

Enstitümüz araştırmacıları tarafından hazırlanan “Durum ve Tahmin” raporları; bir yandan temel bilgi ve veri tabanı oluşturulmasını sağlarken, diğer yandan da sektördeki gelişmeleri yakından izleyerek sektör paydaşlarını bu gelişmelerden zamanında ve doğru bir şekilde haberdar ederek bilgilendirmeyi amaçlamaktadır.

Bu raporlarda dünya ve Türkiye’de; bitkisel ürünlerin bir önceki yıla ait üretim, kullanım, ihracat, ithalat, yılsonu stokları ve fiyatlarında ortaya çıkan gerçekleşmeler “Durum”; içinde bulunulan yıla ait gerçekleşen fakat tam netleşmeyen gelişmeler “Tahmin”; bir sonraki yıla ait muhtemel gelişmeler ise sistematik olarak incelenmektedir.

Kümes hayvancılığı; hayvancılık sektörünün en gelişmiş ve teknolojiye en açık sektörüdür. Üretimin kolay ve hızlı olmasının yanında maliyetinin de düşük olması başlıca üstünlüklerindedir. Sağlıklı beslenme konusunda her geçen gün daha da duyarlı olan tüketiciler hayvansal protein açığının kapatılmasında kırmızı ete alternatif olarak daha az yağlı ve daha ucuz olan kanatlı etine yönelmektedirler. Son 20 yıldır bütün dünyada kanatlı eti üretimi ve tüketimi sürekli bir artış eğilimi göstermektedir. Dolayısıyla kümes hayvancılığı sektörünün izlenmesi ve sektördeki gelişmelerin değerlendirilmesi çok önemlidir.

Enstitümüz tarafından hazırlanan “Kümes Hayvancılığı Durum ve Tahmin” raporu temel politikaların oluşturulmasında önemli katkılar sağlayacaktır.

Raporu hazırlayan Sayın Zarife Nihal GÜLAÇ’a emeklerinden dolayı teşekkür eder, raporun sektör paydaşlarına faydalı olmasını dilerim.

Dr. Uđur İLKDOĐAN
Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

Tablo Dizini.....	ii
Grafik Dizini.....	iv
Harita Dizini.....	iv
Özet.....	v
1. DÜNYADA DURUM.....	1
1.1. Dünya Tavuk Eti Durum.....	1
1.2. Dünya Tavuk Yumurtası Durum.....	5
2. DÜNYADA TAHMİN.....	8
2.1. Dünya Tavuk Eti Tahmin.....	8
2.2. Dünya Tavuk Yumurtası Tahmin.....	10
3. TÜRKİYE’DE DURUM.....	11
3.1. Türkiye Tavuk Eti Durum.....	11
3.2. Türkiye Tavuk Yumurtası Durum.....	15
4. TÜRKİYE’DE TAHMİN.....	21
4.1. Türkiye Tavuk Eti Tahmin.....	21
4.2. Türkiye Tavuk Yumurtası Tahmin.....	21
EK TABLOLAR	23
KAYNAKLAR.....	54

TABLO DİZİNİ

Tablo 1. Dünya tavuk eti arzı ve kullanımı.....	4
Tablo 2. Türkiye’de kümes hayvanı sayısı.....	12
Tablo 3. Türkiye tavuk eti arzı ve kullanımı.....	15
Tablo 4. Türkiye tavuk yumurtası arzı ve kullanımı.....	18
Tablo 5. Broiler üretim maliyet kalemleri tablosu (42 gün).....	18
Tablo 6. Tavuk eti/yem paritesi.....	20
Tablo 7. Tavuk yumurtası/yem paritesi.....	20
Ek Tablo 1. Dünya kanatlı hayvan sayısı.....	24
Ek Tablo 2. Dünya kanatlı eti üretimi.....	24
Ek Tablo 3. Dünya yumurta üretimi.....	24
Ek Tablo 4. Dünya kanatlı eti ihracatı.....	25
Ek Tablo 5. Dünya kanatlı eti ithalatı.....	25
Ek Tablo 6. Dünya yumurta ihracatı.....	26
Ek Tablo 7. Dünya yumurta ithalatı.....	26
Ek Tablo 8. Dünya kişi başı kanatlı tüketimi.....	27
Ek Tablo 9. Dünya tavuk eti arz ve kullanımı.....	28
Ek Tablo 10. Dünya tavuk eti stokları.....	28
Ek Tablo 11. Ülkelere göre dünya tavuk eti üretimi.....	29
Ek Tablo 12. Ülkelere göre dünya tavuk eti ihracat miktarı.....	30
Ek Tablo 13. Ülkelere göre dünya tavuk eti ithalat miktarı.....	31
Ek Tablo 14. Ülkelere göre dünya tavuk eti yurtiçi tüketimi.....	33
Ek Tablo 15. Ülkelere göre dünya tavuk yumurtası üretimi.....	33
Ek Tablo 16. Ülkelere göre dünya tavuk yumurtası ihracat miktarı.....	34
Ek Tablo 17. Ülkelere göre dünya tavuk yumurtası ihracat değeri.....	35
Ek Tablo 18. Ülkelere göre dünya tavuk yumurtası ithalat miktarı.....	36
Ek Tablo 19. Ülkelere göre dünya tavuk yumurtası ithalat değeri.....	37
Ek Tablo 20. Dünya tavuk eti ihraç fiyatları.....	38
Ek Tablo 21. Dünya tavuk eti üretici fiyatları.....	38
Ek Tablo 22. Dünya tavuk yumurtası üretici fiyatları.....	38
Ek Tablo 23. Türkiye kümes hayvanı sayısı.....	39
Ek Tablo 24. Türkiye kesilen tavuk sayısı ile tavuk eti ve yumurta üretimi.....	39
Ek Tablo 25. Türkiye’de civciv üretimi için kuluçkaya basılan yumurta sayıları.....	39
Ek Tablo 26. Bölgelere göre et tavuğu sayısı.....	40
Ek Tablo 27. Bölgelere göre yumurta tavuğu sayısı.....	40

TABLO DİZİNİ

Ek Tablo 28. İllere göre et tavuğu sayısı.....	41
Ek Tablo 29. İllere göre yumurta tavuğu sayısı.....	42
Ek Tablo 30. Türkiye kanatlı eti ihracat miktarı.....	43
Ek Tablo 31. Türkiye kanatlı eti ihracat değeri.....	43
Ek Tablo 32. Türkiye kanatlı eti ithalat miktarı.....	43
Ek Tablo 33. Türkiye kanatlı eti ithalat değeri.....	44
Ek Tablo 34. Türkiye yumurta ticaret verileri.....	44
Ek Tablo 35. Türkiye tavuk eti ihracat miktarı.....	45
Ek Tablo 36. Ükelere göre tavuk eti ihracat değeri.....	46
Ek Tablo 37. Ükelere göre tavuk yumurtası ihracat miktarı.....	47
Ek Tablo 38. Ükelere göre tavuk yumurtası ihracat değeri.....	48
Ek Tablo 39. Tavuk yumurtası (Gallus Domesticus Türü) ihracatı.....	49
Ek Tablo 40. Türkiye tavuk yumurtası (Gallus Domesticus Türü) ithalatı.....	49
Ek Tablo 41. Ükelere göre Türkiye kuluçkalık-damızlık tavuk yumurtası ithalat miktarı	49
Ek Tablo 42. Ükelere göre Türkiye kuluçkalık-damızlık tavuk yumurtası ithalat değeri.....	50
Ek Tablo 43. Türkiye’de ortalama kanatlı yem fiyatları.....	50
Ek Tablo 44. Türkiye kümes hayvancılığı üretici fiyatları.....	51
Ek Tablo 45. Türkiye kümes hayvancılığı tüketici fiyatları.....	52
Ek Tablo 46. Türkiye mısır ve soya verileri.....	53

GRAFİK DİZİNİ

Grafik 1. Dünya tavuk eti üretiminde önemli ülkeler.....	2
Grafik 2. Dünya tavuk eti ihracatında önemli ülkeler.....	3
Grafik 3. Dünya tavuk eti ithalatında önemli ülkeler.....	3
Grafik 4. Ülkelere göre kişi başı kanatlı tüketimi.....	4
Grafik 5. Dünya yumurta üretiminde önemli ülkeler.....	5
Grafik 6. Dünya yumurta ihracatında önemli ülkeler.....	5
Grafik 7. Dünya yumurta ithalatında önemli ülkeler.....	6
Grafik 8. Dünya tavuk eti ihraç fiyatları.....	7
Grafik 9. Dünya yumurta üretici fiyatları.....	7
Grafik 10. AB, ABD, Brezilya ve Hindistan yumurta fiyatları	10
Grafik 11. Türkiye tavuk eti üretimi.....	13
Grafik 12. Türkiye tavuk eti ihracatında önemli ülkeler.....	13
Grafik 13. Türkiye tavuk eti tüketimi.....	14
Grafik 14. Türkiye tavuk yumurtası ihracatında önemli ülkeler.....	16
Grafik 15. Türkiye tavuk yumurtası ihracatı.....	17
Grafik 16. Türkiye kişi başı yumurta tüketimi.....	18
Grafik 17. Yıllara göre ortalama kanatlı yem ve hammadde fiyatları.....	20
Grafik 18. Türkiye’de tüketici fiyatları.....	20

HARİTA DİZİNİ

Harita 1. Türkiye et tavuğu sayısı bakımından başlıca iller.....	12
Harita 2. Yumurta tavuğu sayısı bakımından başlıca iller.....	15

ÖZET**Dünyada Durum (2022-2023)**USDA verilerine göre (2023):

- ✚ Dünya tavuk eti üretimi yaklaşık 103,6 milyon ton olarak gerçekleşti.
- ✚ Dünya tavuk eti ihracatı yaklaşık 13,5 milyon ton olarak gerçekleşti.
- ✚ Dünya tavuk eti ithalatı yaklaşık 11,3 milyon ton olarak gerçekleşti.

FAO verilerine göre (2022):

- ✚ Dünya yumurta üretimi yaklaşık 87 milyon olarak gerçekleşti.
- ✚ Dünya yumurta ihracatı yaklaşık 1,8 milyon ton olarak gerçekleşti.
- ✚ Dünya yumurta ithalatı yaklaşık 2,2 milyon ton olarak gerçekleşti.

Dünyada Tahmin (2024)

- ✚ Dünya tavuk eti üretiminin yaklaşık 105,3 milyon ton olacağı tahmin edilmektedir.
- ✚ Dünya tavuk eti ihracatının yaklaşık 13,8 milyon ton olacağı tahmin edilmektedir.
- ✚ Dünya tavuk eti ithalatının yaklaşık 11 milyon ton olacağı tahmin edilmektedir.
- ✚ Dünya yumurta üretiminin 89 milyon ton olacağı tahmin edilmektedir.
- ✚ Dünya yumurta ihracatının 2,1 milyon ton olacağı tahmin edilmektedir.
- ✚ Dünya yumurta ithalatının 2,2 milyon ton olacağı tahmin edilmektedir.

Türkiye’de Durum (2023)

- ✚ Türkiye tavuk eti üretimi 2,3 milyon ton olarak gerçekleşti.
- ✚ Türkiye tavuk eti ihracatı yaklaşık 494 bin ton olarak gerçekleşti.
- ✚ Türkiye yumurta üretimi yaklaşık 1,3 milyon ton (20,6 milyar adet) olarak gerçekleşti.
- ✚ Türkiye yumurta ihracatı yaklaşık 201 bin ton olarak gerçekleşti.

Türkiye’de Tahmin (2024)

- ✚ Türkiye tavuk eti üretiminin 2,3-2,4 milyon ton olacağı tahmin edilmektedir.
- ✚ Türkiye tavuk eti ihracatının yaklaşık 560 bin ton olacağı tahmin edilmektedir.
- ✚ Türkiye yumurta üretiminin yaklaşık 1,3 milyon ton olacağı tahmin edilmektedir.
- ✚ Türkiye yumurta ihracatının yaklaşık 190 bin ton olacağı tahmin edilmektedir.

1. DÜNYADA DURUM

Dünyada 2022 yılı itibarıyla kanatlı hayvan sayısı 28 milyar adet olup bunun %93,8'ini tavuk, %4,0'ünü ördek, %1,3'ünü hindi, %0,9'unu kaz ve Beç tavuğu oluşturmuştur (Ek Tablo 1). Dünya kanatlı eti üretimi ise 2022 yılında bir önceki yıla göre %2,1 artarak 139 milyon tona yükselmiştir. Bu üretimin %88,8'ini tavuk eti, %4,4'ünü ördek eti, %3,7'sini hindi eti ile %3,2'sini kaz ve Beç tavuğu oluşturmaktadır (Ek Tablo 2).

Dünya kanatlı eti ihracat miktarı 2022 yılında bir önceki yıla göre %2,1 artarak 16,3 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Bu ihracatın %94'ünü tavuk eti, %4,8'ini hindi eti, %1'ini ördek eti, %0,2'sini kaz ve Beç tavuğu eti oluşturmuştur. 2022 yılında bir önceki yıla göre tavuk eti ihracatı %3,1 oranında artarken, hindi eti ihracatı %12,7, ördek eti ihracatı %10,8 ve kaz ve Beç tavuğu ihracatı ise %9,3 oranında azalmıştır. 2022 yılı kanatlı eti ihracat değeri 34,6 milyar dolar, kanatlı eti ithalat değeri ise 35 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir (Ek Tablo 4, 5).

Dünya kabuklu yumurta üretimi 2022 yılında bir önceki yıla göre %0,1 azalarak

93,2 milyon ton olmuştur. Bu üretimin %93,4'ünü tavuk yumurtası oluşturmaktadır (Ek Tablo 3).

Dünya kabuklu yumurta ihracatı 2022 yılında bir önceki yıla göre %14,6 azalarak 2,6 milyon ton olmuştur. Bu ihracatın %71,5'ini tavuk yumurtası oluşturmaktadır. Ayrıca ihracatta yumurta işleme şekline göre bakıldığında 2022 yılında 409 bin ton likit, 248 bin ton diğer ve 80 bin ton kurutulmuş yumurta ihraç edilmiştir. Toplam yumurta ve ürünlerine ait ihracat değeri ise 6,6 milyar dolar olup bir önceki yıla göre %15,7 artmıştır (Ek Tablo 6). Kabuklu yumurta ithalat miktarı 2022 yılında 2,8 milyon ton olup, bunun %79,9'unu tavuk yumurtası oluşturmaktadır.

2022 yılında 6,6 milyar dolar olan yumurta ve ürünlerine ait ithalat değeri ise bir önceki yıla göre %14 artış göstermiştir (Ek Tablo 7). Dünyada kanatlı hayvan grubuna çeşitli hayvan türleri girmekle beraber, ağırlıklı olarak eti ve yumurtası için tavuk yetiştirilmesi nedeniyle bu raporda tavuk eti ve tavuk yumurtası detaylı olarak ele alınmıştır.

1.1. Dünya Tavuk Eti Durum

Dünya tavuk eti üretimi arttı

Dünya kanatlı eti üretiminde son on yılda görülen artış miktarı özellikle Asya'da artan tüketimden kaynaklanmaktadır. Bunun yanında tüketiciler arasında hayvan refahı, çevreye duyarlılığın artması, sağlık kaygıları ve karbon ayak izi gibi konular nedeniyle tercihin sığır ve domuz etinden kümes hayvanları etine yöneldiği görülmüştür. Bu durumun devam ederek kanatlı eti talebini arttırması beklenmektedir.

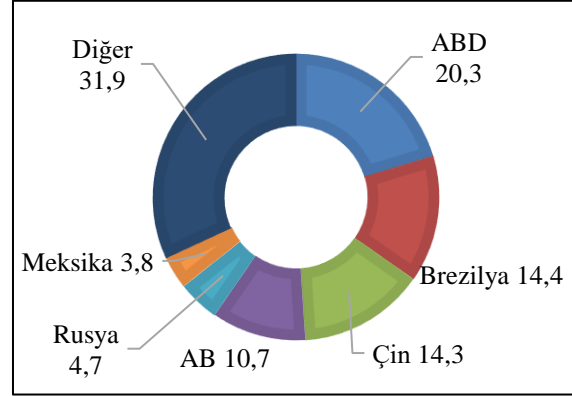
Asya'da artan tüketim özellikle Çin, Hindistan, Endonezya, Pakistan ve Filipinler'de tüketimin artmasındandır. Bu artışın devam etmesi öngörülmekte, ayrıca Brezilya, Sahra Altı Afrika ve Güney Amerika'da da tüketimin artması beklenmektedir. Son yıllarda yüksek yem fiyatları ve işçilik maliyetleri dünya çapında et üreticileri için önemli zorluklar oluşturmuştur. Bu artışlardan kanatlı eti

sektörü de etkilenmiş, ancak diğer protein kaynaklarına göre ucuz ve ulaşılabilir olması tercih sebebi olmasını sağlamıştır (USDA, 2023). Sektörü etkileyen diğer bir neden de 2021 yılında patlak veren ve etkisi hala devam eden Kuş Gribi salgınıdır. Ayrıca ilerleyen dönemlerde piliç üretiminde düşüşe geçilebileceğine dair göstergeler de mevcuttur. 2024 yılı verilerine göre piliç tipi kuluçkalık yumurta sayısında yıldan yıla düşüş görülmekte, 2024 yılı Haziran ayı başı stok durumu 2021 yılından bu yana en düşük seviyede görülmüştür (USDA, 2024).

USDA verilerine göre; dünya tavuk eti üretimi 2023 yılında bir önceki yıla göre %1,5 artarak 103,6 milyon ton ile rekor seviyesine ulaşmıştır. Dünya tavuk eti üretiminde her yıl olduğu gibi 2023 yılında da ABD 21,2 milyon ton üretim ile lider ülke olmuştur. Brezilya 15,1 milyon ton tavuk eti üretimi ile ikinci sırada, Çin ise 15,0 milyon ton ile üçüncü sırada yer almıştır.

Grafik 1 incelendiğinde 2023 yılı tavuk eti üretiminin yaklaşık yarısının (%49) bu üç ülke tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Son 20 yıllık dönemde ABD tavuk eti üretiminde liderliği korurken 2000-2015 yılları arasında Çin ikinci sırada yer almıştır. Daha sonraki yıllarda ise ikinciliğin Çin ve Brezilya arasında değiştiği görülmektedir. AB'de 11 milyon ton tavuk eti üretilirken Rusya, Meksika ve Tayland diğer önemli üreticiler olmuştur. Türkiye 2,4 milyon ton tavuk eti üretimi ile 2023 yılında dünya üretiminde 9. sırada yer almıştır.

Grafik 1. Dünya tavuk eti üretiminde önemli ülkeler (2023, %)

Kaynak: Ek Tablo 11

Tavuk eti üretimi ülkeler bazında incelendiğinde 2023 yılında bir önceki yıla göre Taylan'da %4,5, Çin'de %3,5, Meksika'da %3,4 ve Brezilya'da %3,0 oranında artış gerçekleşmiştir. En fazla azalış %7,5 ile Mısır'da olurken Türkiye'de üretim %3,6 düşmüştür (Ek Tablo 11).

Dünya tavuk eti ihracatı arttı

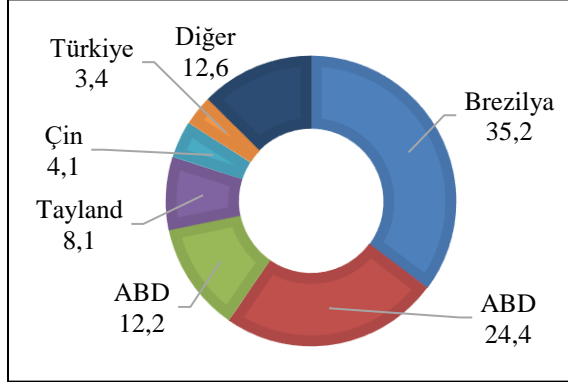
FAO verilerine göre 2022 yılında dünya tavuk eti ihracat değeri 30,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

USDA verilerine göre dünya tavuk eti ihracatı 2023 yılında bir önceki yıla göre %0,1 oranında çok az bir düşüşle 13,5 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Dünya tavuk eti ihracatında önde gelen ülkelerin payları Grafik 2'de verilmiş olup ihracatın yarısından fazlasının %59,6 pay ile Brezilya ve ABD tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. 2023 yılında Brezilya 4,8 milyon ton, ABD 3,3 milyon ton ve AB 1,7 milyon ton tavuk eti ihraç etmiştir (Ek Tablo 12). Türkiye 2023 yılında %3,4'lük pay ile dünya tavuk eti ihracatında beşinci sırada yer almıştır.

Başlıca ülkeler arasında en büyük ihracat artışı %7,5 ile Taylan ve %7,2 ile Brezilya'da, en büyük azalış ise %28,9 ile

Türkiye, %25,8 ile Arjantin'de gerçekleşmiştir (Ek Tablo 12).

Grafik 2. Dünya tavuk eti ihracatında önemli ülkeler (2023, %)

Kaynak: Ek Tablo 12

Avrupa'da bazı bölgelerdeki ticari üretim, kış mevsiminde önceki yıllara göre daha az etkilenmiş olsa da kuş gribinin etkisi artarak görülmeye devam etmektedir. 2024 yılı için Macaristan AB'de en fazla vakanın görüldüğü ülke olurken, Polonya da ise üretimin yoğun olduğu bölgeler çok fazla etkilenmiştir. ABD'de kış mevsiminde yumurta tavuğu sektöründe büyük salgınlar görülmüş, kuzey eyaletlerinde kümes hayvanı üretimindeki artışla doğru orantılı kuş gribi etkisinde artış görülmüştür. Yine ABD'de 2024 yılında kuş gribi etkisi artarak devam etmektedir.

Çin ve Japonya'da sektörün bu yıl yaklaşık %3'lük aşırı iddialı büyüme oranları yaşadığı ve bunun yerel karlılığı olumsuz etkilediği görülmektedir. Çin için zorluk, fiyatları baskı altına alan fazla üretimdir. Ancak, yerel üretimin kendi kendini düzeltmeye başlaması piyasayı daha dengeli hale getirecektir.

Brezilya'da oluşan zayıf talep nedeniyle oluşabilecek arz fazlası, üreticilerin son dönemlerde üretimi azaltmaları ve piyasaları dengelenme çabalarının olumlu sonuçlanması beklenmektedir. İhracat, özellikle ilkbahar/yaz başında yüksek

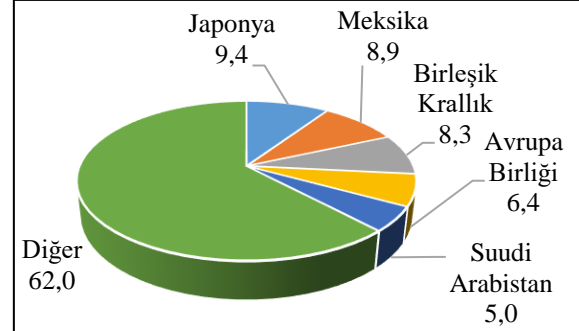
seyrini korumaktadır ve en fazla ihracat Orta Doğu'ya yapılmaktadır (Anonim, 2024).

Dünya tavuk eti ithalatı arttı

FAO verilerine göre 2022 yılında dünya tavuk eti ithalat değeri 31,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

USDA verilerine göre dünya tavuk eti ithalatı bir önceki yıla göre %2,5 artarak 2023 yılında 11,3 milyon ton ile en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Bu ithalatın 1,1 milyon tonu Japonya, 1 milyon tonu Meksika ve 935 bin tonu Birleşik Krallık tarafından yapılmıştır. Diğer önemli ithalatçılar ise AB ve Suudi Arabistan'dır. İthalatçı ilk beş ülkenin toplam payı %38 olup dağılımları Grafik 3'de verilmiştir.

Grafik 3. Dünya tavuk eti ithalatında önemli ülkeler (2023, %)

Kaynak: Ek Tablo 13

Başlıca ülkeler arasında en büyük ithalat artışı; 2023 yılında bir önceki yıla göre %35,2 ile Malezya, %23,5 ile Kongo, %19,4 ile Çin'de, en büyük azalış ise %40,8 ile Angola ve %16,5 ile Kongo'da gerçekleşmiştir (Ek Tablo 13).

Dünya tavuk eti tüketimi arttı

Dünya et tüketiminde kümes hayvanlarının payı giderek artmaktadır. Düşük gelirli gelişmekte olan ülkelerde kırmızı ete kıyasla kümes hayvanlarının daha düşük fiyatlı olması, yüksek gelirli ülkelerde ise hazırlanmasının daha kolay ve sağlıklı bir

gıda seçeneği olarak algılanması beyaz et tercihini artırmaktadır (OECD, 2023).

Dünya tavuk eti tüketimi 2023 yılında bir önceki yıla göre %1,8 artarak 101,4 milyon tona ulaşmıştır.

Dünya tavuk eti arz ve kullanımı ise 2023 yılında bir önceki yıla göre %1,6 artarak 115,8 milyon ton olarak gerçekleşmiş, 2024 yılında ise yaklaşık aynı oranda artarak 117,2 milyon ton olarak gerçekleşmesi beklenmektedir (Tablo 1).

Dünya tavuk eti tüketiminde 17,9 milyon ton ile lider olan ABD'yi, 15 milyon ton ile Çin ve 10,1 milyon ton ile Avrupa Birliği takip etmektedir. Bu üç ülke dünya tavuk eti tüketiminde %42,4 paya sahiptir. Tavuk eti tüketimi 2023 yılında bir önceki yıla göre Çin'de %4,2 ve AB'de %2,6 artmıştır (Ek Tablo 14).

Tablo 1. Dünya tavuk eti arzı ve kullanımı (bin ton)

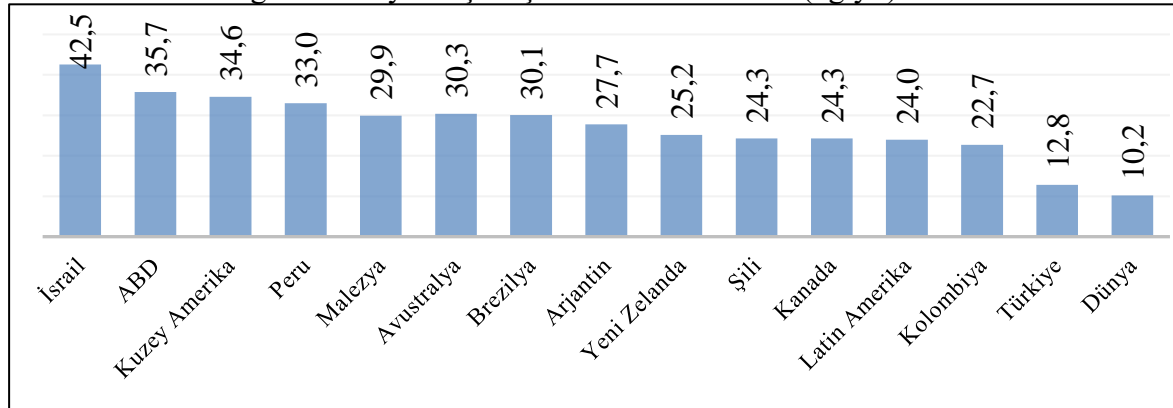
	2019	2020	2021	2022	2023	2024 ¹
ARZ						
Başlangıç stokları	751	756	751	726	809	836
Üretim	97.241	99.656	101.231	102.086	103.655	105.296
İthalat	10.595	10.695	10.809	11.116	11.292	11.080
Toplam arz	108.587	111.107	112.791	113.928	115.756	117.212
KULLANIM						
Tüketim	94.762	97.279	98.761	99.572	101.385	102.602
İhracat	13.069	13.077	13.304	13.547	13.535	13.840
Bitiş stokları	756	751	726	809	836	770
Toplam kullanım	108.587	111.107	112.791	113.928	115.756	117.212

Kaynak: USDA, 2024. ¹/Tahmin/ Erişim Tarihi: 05.10.2024

OECD verilerine göre başlıca ülkelere ait 2023 yılı kişi başı tüketimleri Grafik 4'de verilmiştir. İsrail 42,5 kg/yıl ile kişi başı kanatlı eti tüketiminde ilk sırada yer almaktadır. İsrail'i 35,7 kg/yıl ile ABD, 34,6

kg/yıl ile Kuzey Amerika ve 33,0 kg/yıl Peru takip etmektedir. Kişi başına kanatlı eti tüketim ortalaması OECD ülkelerinde 21,8 kg/yıl, Türkiye'de 12,8 kg/yıl iken dünya ortalaması 10,2 kg/yıl olarak gerçekleşmiştir (Ek Tablo 8).

Grafik 4. Ünelere göre 2023 yılı kişi başı kanatlı eti tüketimi (kg/yıl)

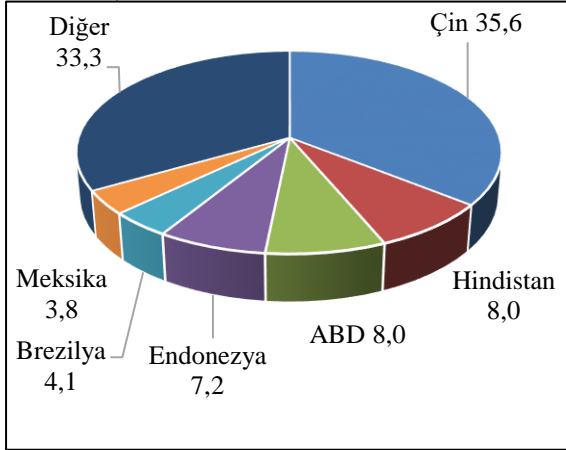
Kaynak: Ek Tablo 8

1.2. Dünya Tavuk Yumurtası Durum

Dünya tavuk yumurtası üretimi azaldı

FAO verilerine göre; 2022 yılında dünya tavuk yumurtası üretimi bir önceki yıla göre %0,6 azalarak 82 milyon tona düşmüştür. Bu üretimin 29,2 milyon tonunu tek başına yapan Çin, en önemli yumurta üreticisidir. Hindistan 6,6 milyon ton, ABD 6,5 milyon ton ve Endonezya 5,9 milyon ton tavuk yumurtası üretimi ile önde gelen diğer önemli ülkelerdir. 2022 yılında başlıca ülkelerin yumurta üretimindeki payları Grafik 5’de verilmiş olup Çin’in %35,6 ile oldukça büyük bir paya sahip olduğu görülmektedir. Türkiye ise %1,5 pay ile dokuzuncu sırada yer almaktadır. 2022 yılında Endonezya’da bir önceki yıla göre %7,5, Türkiye’de %2,7 artış görülmüştür. Kolombiya’da %20,5, Ukrayna’da ise %15,2 düşüş görülmüştür (Ek Tablo 15).

Grafik 5. Dünya yumurta üretiminde önemli ülkeler (2022, %)

Kaynak: Ek Tablo 15

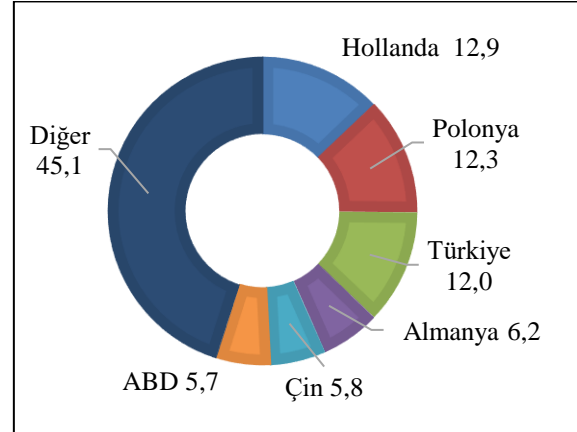
Dünya tavuk yumurtası ihracatı azaldı

Dünya tavuk yumurtası ihracat miktarı 2018 yılında 2,4 milyon ton ile rekor düzeye ulaşmıştır. Sonraki yıllarda düşüşler görülmüştür. 2022 yılında bir önceki yıla göre %18,9 oranında azalarak 1,8 milyon ton olmuştur. Bu ihracatın önemli bir kısmını

karşılaman Hollanda 2022 yılında 238 bin ton tavuk yumurtası ihracatı ile lider konumda yer almıştır. Polonya 227 bin ton yumurta ihracatı ile ikinci sırada ve Türkiye 222 bin ton ile üçüncü sırada yer almıştır. Almanya, Çin ve ABD 2022 yılı yumurta ihracatında diğer önemli ülkelerdir. Grafik 6’da yumurta ihracatında önde gelen ülkeler verilmiş olup, 5 ülkenin %49,2’lik paya sahip olduğu görülmektedir (Ek Tablo 16).

2022 yılı ihracat değeri ise %12 artarak 4,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracat miktarı bakımından altıncı sırada olan ABD, değer bakımından ikinci sırada yer almaktadır (Ek Tablo 17).

Grafik 6. Dünya yumurta ihracatında önemli ülkeler (2022, %)

Kaynak: Ek Tablo 16

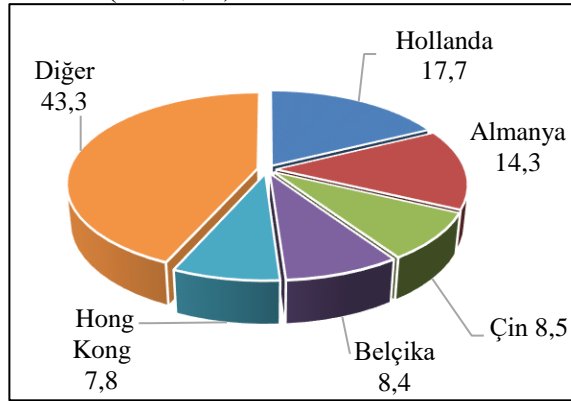
Dünya tavuk yumurtası ithalatı arttı

Dünya tavuk yumurtası ithalat miktarı 2022 yılında bir önceki yıla göre %4,3 oranında artarak 2,2 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Bu ithalatın 393 bin tonu Hollanda, 317 bin tonu Almanya ve 189 bin tonu Çin tarafından yapılmıştır. Belçika ve Hong Kong diğer önemli ithalatçı ülkeler olup, yumurta ithalatında önemli olan bu ülkelerin payları Grafik 7’de verilmiştir. Hollanda %17,7 ile en büyük paya sahipken

söz konusu beş ülke %56,7 pay ile toplam ithalatın yaklaşık olarak yarısından fazlasını karşılamıştır.

2022 yılında yumurta ithalat değeri bir önceki yıla göre Hollanda'da %56, Belçika'da %50, Singapur'da %33 artmıştır. Aynı dönemde Rusya'da %61,1, Meksika'da %22,9 düşüş görülmüştür. Dünya yumurta ithalatında 2009-2018 yılları arasında ikinci sırada yer alan Irak, 2021 yılında on üçüncü sıraya gerilemiştir (Ek Tablo 18).

Grafik 7. Dünya yumurta ithalatında önemli ülkeler (2022, %)

Kaynak: Ek Tablo 18

Irak'ın kendi yerli üretimini teşvik etmek amacıyla 2019 yılı itibarıyla yumurta ithalatına getirdiği yasak, Irak ithalatı ve dünya yumurta ticaretindeki azalmanın en önemli sebeplerinden biridir.

Dünya tavuk yumurtası tüketimi arttı

Yumurtanın düşük maliyeti, yüksek besleyici özelliği ve diğer birçok besinsel faydası tüketiciler tarafından daha çok tercih edilmesine neden olmaktadır. Ayrıca nüfustaki artış talebin artmasında etkili bir faktördür.

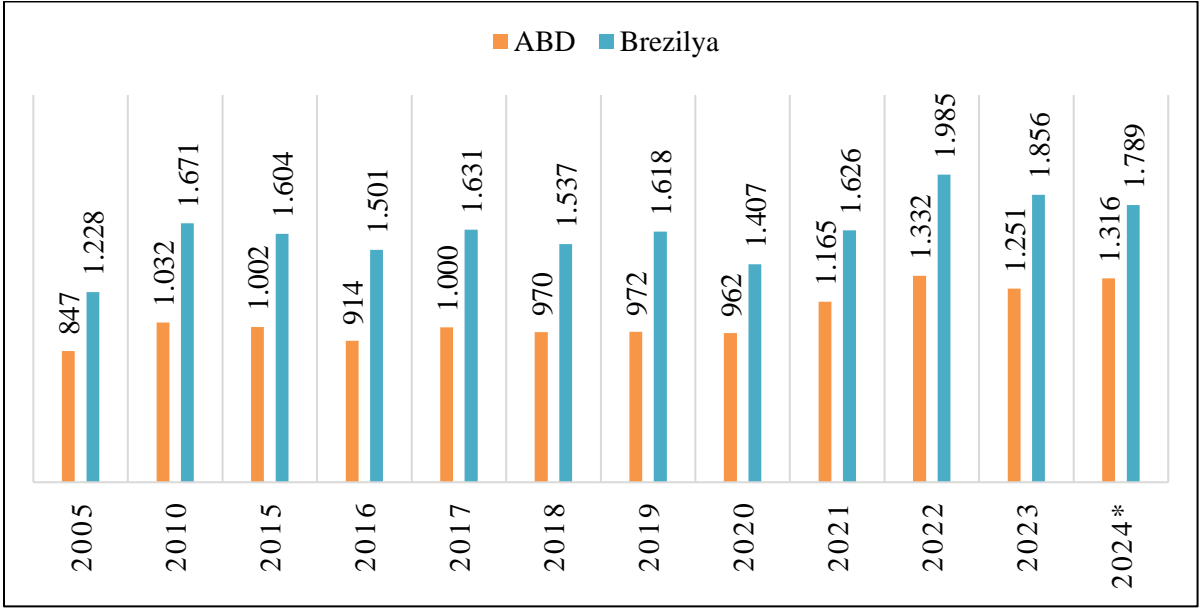
IEC'ye göre 2021 yılında kişi başı en fazla yumurta tüketiminde Hong Kong (417 adet),

Macao (363 adet), Çin (351 adet), Meksika (342 adet) ve Japonya (316 adet) ilk sıralarda yer almaktadır. En büyük yumurta üreticisi Çin kişi başı tüketimde üçüncü sırada yer alırken üretimde ikinci sırada yer alan Hindistan tüketimde 65 adet yumurta ile Çin'in çok gerisindedir. Üretimde üçüncü sırada yer alan ABD'nde 253 adet kişi başı yumurta tüketimi bulunmaktadır. Türkiye ise üretimde dokuzuncu sırada, ihracatta üçüncü sıradadır ve kişi başı yumurta tüketimi 156 adettir. Meksika ve Japonya yumurta üretimi olan ve yurt içi tüketimi de fazla olan ülkeler arasında iken, üretimini bulunmamasına rağmen ithalat ve ihracatta ilk sıralarda yer alan Hollanda ve ithalatta ilk sıralarda yer alan Almanya, Belçika ve Hong Kong ithalata dayalı yurt içi tüketimleri ile dikkat çekmektedir.

Dünya fiyatları azaldı

Dünyada COVID-19 salgınının neden olduğu talepteki azalma 2020 yılında uluslararası et fiyatlarının düşmesine neden olsa da 2021 yılında salgının etkisinin azalmasıyla fiyatlar yükselişe geçmiştir. Bununla birlikte ABD ve Brezilya gibi ihracatçı ülkelerde başta yem olmak üzere girdi maliyetlerindeki artış et fiyatlarının yükselmesinde etkili bir diğer faktördür. Dünya tavuk eti üretimi ve ihracatında önde gelen iki ülkenin yıllar itibarıyla ihracat fiyatları Grafik 8'de verilmiş olup, ABD'nin büyük ölçüde fiyat avantajına sahip olduğu ve bu avantajın korunduğu görülmektedir. 2023 yılında 1.251 \$/ton olan ABD ihraç fiyatı bir önceki yıla göre %6,1 azalırken, 1.856 \$/ton olan Brezilya ihraç fiyatı ise %6,5 azalmıştır.

Grafik 8. Dünya tavuk eti ihraç fiyatları (\$/ton)

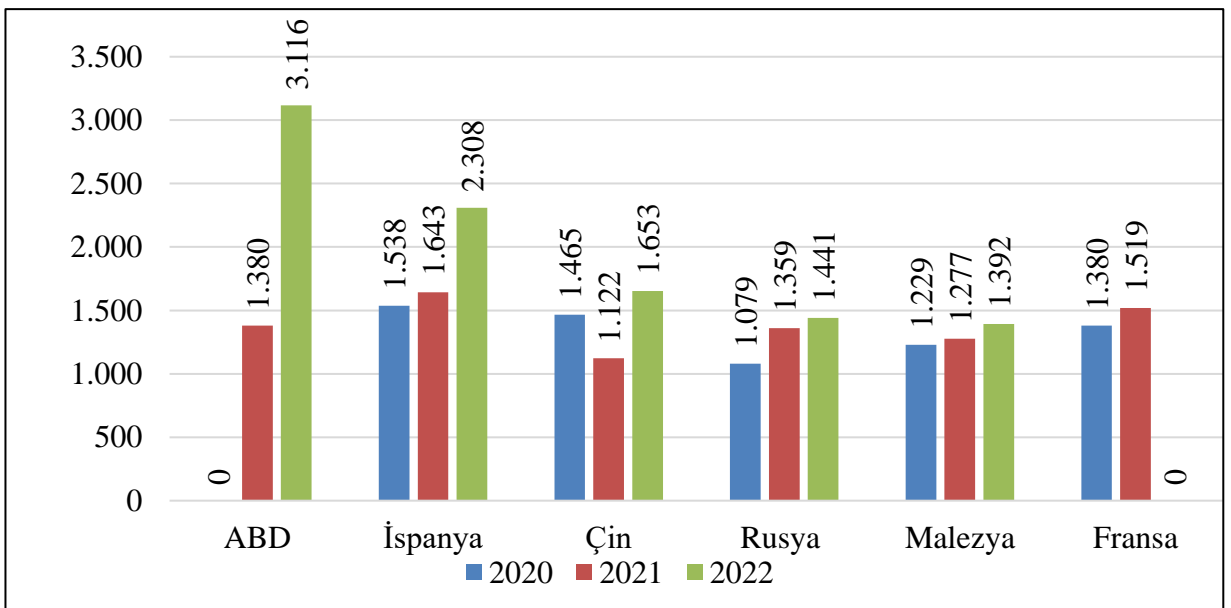

Kaynak: Ek Tablo 20 *İlk 8 ay ortalaması alınmıştır.

Ülkelerin yumurta üretici fiyatları Grafik 9'da verilmiş olup genel olarak 2020 yılında düşük olduğu görülmektedir. Bu durumun en önemli nedenlerinden biri COVID-19 salgınının etkisi ile meydana gelen arz fazlalığıdır. FAO verilerine göre en düşük üretici fiyatlarına sahip bu ülkelerin yumurta ihracatında önde gelen ülkeler olduğunu

söylemek mümkündür. Yumurta üretici fiyatı 2022 yılında bir önceki yıla göre, Çin'de %47,3 artış ile 1.653 \$/ton, İspanya'da %40,5 artış ile 2.308 \$/ton olarak gerçekleşmiştir. En fazla artış %125,8 oranında 3.116 \$/ton ile ABD'de olmuştur (Ek Tablo 22).

Grafik 9. Dünya yumurta üretici fiyatları (\$/ton)

Kaynak: Ek Tablo 22

2. DÜNYADA TAHMİN

2.1. Dünya Tavuk Eti Tahmin

Dünya tavuk eti üretiminin artması beklenmektedir

Çevre duyarlılığı, sağlıklı beslenme, ekonomik nedenler ve karbon ayak izi gibi farkındalıkların artmasının kanatlı sektöründeki üretim artışını olumlu yönde etkilemesi beklenmektedir. Dünyada et üretiminin 41 milyon ton artarak 2032 yılında tahmini 382 milyon tona kadar yükselmesi öngörülmektedir. Büyümenin çoğunun Asya'da gerçekleşmesi ve buna 20 milyon ton ile kümes hayvanı üretiminin öncülük etmesi beklenmektedir. Yem üretimi fazla olan Brezilya, ABD gibi ülkelerde kümes hayvanı üretiminin artması, Hindistan, Türkiye ve Endonezya'da kümes hayvanı sektörünün tarım sektörünün en hızlı büyüyen sektörü olması öngörülmektedir (USDA, 2023).

Küresel üretimin 2025 yılında %2 artışla 104,9 milyon tona ulaşması öngörülmektedir. En büyük artışın Çin ve ABD olması beklenmektedir. Türkiye, Meksika, AB ve Brezilya'da yem fiyatlarındaki ılımlı iyileşmenin üretimi desteklemesi öngörülmektedir (USDA, 2024a)

Dünya tavuk eti üretiminin 2024 yılında %1,6 artarak 105,3 milyon ton olacağı tahmin edilmektedir. Dünya tavuk eti üretiminde lider olan ABD'de de talebin artması nedeniyle 2024 yılında %0,8'lik bir üretim artışı ile 21,3 milyon ton üretim beklenmektedir. İkinci sırada yer alan Brezilya'da %1,3 artış ile 15,1 milyon ton tavuk eti üretileceği tahmin edilmektedir (Ek Tablo 11).

Dünya tavuk eti ihracatının artması beklenmektedir

USDA verilerine göre dünya tavuk eti ihracatının 2024 yılında %2 artarak 13,8 milyon tona ulaşacağı tahmin edilmektedir. Dünyanın önde gelen ihracatçısı olan Brezilya'nın ürün çeşitliliği, geniş pazar olanakları ve rekabetçi fiyatlar ile tavuk eti ihracatının üçte birinden fazlasını karşılaması beklenmektedir. Brezilya'nın önceki yıllarda olduğu gibi 2024 yılı dünya tavuk eti ihracatında liderliğini koruyacağı, ABD'nin ise ihracat miktarının %7 azalacağı ancak ikinci sıradaki yerini koruyacağı öngörülmektedir (Ek Tablo 12).

2024 yılında tavuk eti ihracat miktarında önde gelen ülkeler arasında en fazla artışın %17,3 ile Çin, %5,8 ile AB'de görüleceği tahmin edilmektedir. En büyük azalışın ise %7 ile ABD'nde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. En büyük üç ihracatçı (hacim olarak) Brezilya, Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği'dir (AB). Bu ülkeler 2021'de dünya kümes hayvanı ihracatının %71'ini oluşturmuştur ve bu payın 2031'e kadar çoğunlukla sabit kalması öngörülmektedir (USDA 2024a). Diğer dört büyük ihracat bölgesi olan Diğer Latin Amerika, Diğer Asya, Tayland ve eski Sovyetler Birliği, 2021'de dünya kümes hayvanı ihracatının %19'unu oluşturmuştur.

Brezilya, ticari tesislerde Yüksek Patojenik Kuş Gribi'nden (HPAI) ari statüsünü korumaya devam etmektedir. Brezilya'nın yeni pazarlar açtıkça ve mevcut pazarlara ihracatı çeşitlendirdikçe tavuk eti ihracatının 2024 yılında yüzde dört artacağı tahmin edilmektedir (USDA 2024b).

Brezilya'nın kümes hayvanı ihracatı 2001 ile 2021 arasında hızla büyüyerek 2007'de dünyanın en büyük kümes hayvanı ihracatçısı unvanını geri kazanmıştır. Kümes hayvanları için yem maddelerinin (yem taneleri ve soya fasulyesi) artan yerel üretimi, Brezilya'nın kümes hayvanı üretiminin genişlemesini artırmaya yardımcı olmuştur (Anonim, 2024a). Brezilya en büyük kümes hayvanı eti ihracatçısı olup onu Amerika Birleşik Devletleri ve AB ve Tayland takip etmektedir. Brezilya'nın küresel pazarın yaklaşık %63'ünü oluşturması ve ihracat 2033 yılına kadar %31 artarak 6,8 milyon tona yükselmesi öngörülmektedir. ABD'nin ihracatlarının 2033 yılına kadar %9 artışla 3,9 milyon tona çıkması öngörülmektedir. AB ihracatı %1 düşüşle 1,7 milyon tona gerilemesi, Tayland'ın öngörülen kümes hayvanı ihracatı 2033 yılına kadar %27 artışla neredeyse 1,5 milyon tona çıkması öngörülmektedir (USDA, 2024c)

Dünya tavuk eti ithalatının azalması beklenmektedir

USDA verilerine göre 2024 yılında tavuk eti ithalat miktarının %1,9 azalarak 11 milyon ton olacağı tahmin edilmektedir. Bir önceki yıl olduğu gibi 2024 yılında ithalatın %9,9'unun Japonya'ya, %8,7'sinin Meksika'ya ve %8,5'inin Birleşik Krallığa yapılacağı tahmin edilmektedir. Bu üç ülkenin ithalatın %27,1'ini gerçekleştirmesi beklenmektedir.

Çin ve Meksika'nın ithalatında düşüş beklenirken Japonya ve AB'de artış olacağı tahmin edilmektedir (Ek Tablo 13).

Gelişmekte olan ve yükselen pazarlar, son 10 yılda kümes hayvanı tüketimindeki büyümenin çoğuna öncülük etmiştir. Tüketim Batı Afrika'da %5, Kuzey Afrika'da

%4, Meksika'da %3 ve Filipinler Cumhuriyeti'nde %4 artmıştır, yıllık büyüme oranlarının önümüzdeki 10 yıl boyunca bu seviyelere yakın kalması ve kümes hayvanı ithalat talebinde ve ticaretinde en büyük artışa katkıda bulunması beklenmektedir.

Etler arasında kümes hayvanlarının %19 ile en hızlı büyüyen ithalat talebine sahip olması beklenmektedir. Düşük-orta gelirli ve üst-orta gelirli olarak belirlenen Orta Doğu, Sahra Altı Afrika, Meksika, Orta Amerika, Karayipler ve Güneydoğu Asya'nın 2033 yılına kadar kümes hayvanı ithalat talebindeki büyümenin büyük kısmını oluşturması öngörülmektedir (USDA, 2024c).

Dünya tavuk eti tüketiminin artması beklenmektedir

Tüketicilerin sığır ve domuz etinden daha sağlıklı ve çevresel açıdan daha sürdürülebilir bir ürün olarak görmeleri nedeniyle kümes hayvanı etine olan talebin istikrarlı bir şekilde artması beklenmektedir. Bununla birlikte orta ve düşük gelirli ülkelerde diğer et türlerinden daha uygun fiyatlı olması, kanatlı eti talebinin artmasına katkıda bulunacak olan önemli bir unsurdur. Yüksek gelirli ülkelerde ise kişi başına hayvansal protein tüketiminin önümüzdeki on yılda yavaş yavaş (+0,7 g/kişi/gün veya %2) artacağı tahmin edilmektedir (OECD, 2023a). USDA verilerine göre 2024 yılında dünya kanatlı eti tüketimindeki beklenen artış oranı %1,2'dir. En fazla artışın %8,4 ile Mısır'da olması beklenirken, en fazla düşüşün %0,7 ile Çin'de olması beklenmektedir (Ek Tablo 14).

2.2. Dünya Tavuk Yumurtası Tahmin

Dünya tavuk yumurtası üretiminin artması beklenmektedir

TEPGE hesaplamalarına göre normal koşullar altında; dünya tavuk yumurtası üretiminde 2023 yılında %2,8 civarında bir artış beklenmektedir. Yapılan hesaplamalara göre 2023 yılında tahmini yumurta üretim miktarının 86 ile 93 milyon ton ortalama 89 milyon ton olması beklenmektedir. 2024 yılında ise artışın yatay seyrini koruyacağı ve yine 92 milyon ton civarında üretimin yapılacağı tahmin edilmektedir.

Dünya tavuk yumurtası dış ticaretinin artması beklenmektedir

TEPGE hesaplamalarına göre normal koşullar altında; 2023 yılı dünya tavuk yumurtası ihracatında %12'lik bir artış beklenmekte ve 1,8 milyon tondan 2,1 milyon tona çıkabileceği, ithalatının ise 2,2 milyon ton olacağı tahmin edilmektedir. Normal koşulların bulunmadığı son yıllarda dünya çapında etki yaratan COVID-19 salgını etkileri azalmış olsa da yaşanan işçilik maliyet artışları, yem maliyetleri ve kuş gribi etkisi kanatlı sektörünü etkilemeye devam etmektedir.

Dünyada yüksek dereceli patojenik kuş gribi (HPAI) salgınından kümes hayvancılığı kapsamında en fazla etkilenen yumurta sektörü olmaya devam etmektedir (USDA, 2023).

Bu durum tahminlerde belirsizlik ortamının devam etmesine neden olmaktadır.

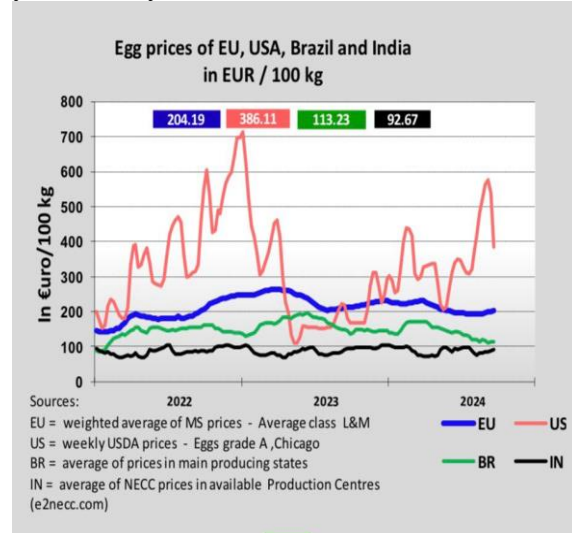
Fiyatların artması beklenmektedir

Dünyada 2022 yılında yem başta olmak üzere artan benzin, elektrik, iş gücü maliyetleri ve artan kuş gribinin etkisi nedeniyle özellikle ABD ve Hindistan'da fiyatlar yukarı yönlü değişkenlik

göstermiştir. Artan fiyatların 2023 yılında düştüğü görülmektedir.

Grafik 10'da AB, ABD ve Brezilya yumurta fiyatları verilmiş olup, 2024 yılında özellikle ABD'nde fiyatların yüksek başladığı yılı artışla kapatacağı tahmin edilmektedir. Brezilya'da ise fiyat seyrinin aşağı yönlü olduğu ve yılı bu şekilde tamamlayacağı tahmin edilmektedir. Hindistan'da ise fiyatların daha istikrarlı olduğu görülmektedir.

Grafik 10. AB¹, ABD, Brezilya ve Hindistan yumurta fiyatları

Kaynak: FAO, 2024. ¹/Birleşik Krallık dahil değildir.

3. TÜRKİYE'DE DURUM

Türkiye'deki kümes hayvanları tesislerinde iyi bir organizasyon yapısı ile entegre üretim yapılmaktadır. Entegrasyon modeli genellikle damızlık sürülerini, kuluçkahaneleri, broiler sürülerini, yem silolarını, kesimhaneleri, işleme ile temizleme sistemlerini ve pazarlamayı kapsamaktadır.

Türkiye'de damızlık materyal pazarı, maliyetlerin yüksek olması nedeniyle istenilen düzeyde gelişmemiştir. Ham yem maddeleri ve kuluçkalık yumurta gibi girdi kaynaklarının ithal olması sektördeki büyüme ivmesini yavaşlatmaktadır. Sektörün büyümesini engelleyen diğer faktörler ise diğer gelişmiş ülkelere kıyasla yurt içi tüketimin daha düşük olmasıdır (USDA, 2024d).

Dünyada etkisini giderek arttıran kuş gribi vakaları dönem dönem Türkiye'de de görülmektedir. 2024 yılı son döneminde Konya'da görülen vakaların yayılmaması için önlemler alınmaktadır.

Türkiye'de 2023 yılında kümes hayvanlarının sayısı 374 milyon adet olup, bunun en büyük bölümünü %98,6 ile tavuk

oluşturmaktadır. Hindi %0,9, kaz %0,4 ve ördek ile Beç tavuğu %0,1 paya sahip olan diğer kümes hayvanlarıdır (Tablo 2).

Türkiye'de 2023 yılında 500 bin tonluk kanatlı eti ihracatı yapılmış olup, bunun %98,8'i tavuk etidir. Kanatlı eti ihracatının %1,1'ini hindi eti ve %0,1'ini Beç tavuğu oluşturmaktadır (Ek Tablo 30).

TÜİK istatistiklerinde sadece tavuk yumurtası üretim miktarı verisi bulunmakta olup, 2023 yılı üretimi 20,6 milyar adettir (Ek Tablo 24). Kuluçkaya basılan yumurtanın %88,2'si etlik piliç civciv üretimi, %11,4'ü yumurtacı tavuk civcivi üretimi ve %0,3'ü hindi civcivi üretimi içindir (Ek Tablo 25). Türkiye'de 2023 yılında kabuklu yumurta ihracatı 222 bin ton olup, bunun %83,3'ünü tavuk yumurtası oluşturmaktadır.

Türkiye'de kanatlı hayvan grubuna çeşitli hayvan türleri girmekle beraber, ağırlıklı olarak eti ve yumurtası için tavuk yetiştirilmesi nedeniyle bu raporda tavuk eti ve tavuk yumurtası detaylı olarak ele alınmıştır.

3.1. Türkiye'de Tavuk Eti Durum

Türkiye'de et tavuğu sayısı arttı

2023 yılında et tavuğu sayısı bir önceki yıla göre %1,1 artarak 254 milyon adet olmuştur. 2023 yılında kümes hayvanlarının %68,9'unu et tavuğu oluşturmaktadır (Ek Tablo 23).

Et tavuğu varlığı bölgeler bazında incelendiğinde, 2023 yılında Doğu Marmara ve Ege Bölgesi'nin toplamda %57,9 paya sahip olduğu görülmektedir. Doğu Marmara 76,6 milyon adet et tavuğu sayısı

bakımından lider konumdayken, Ege Bölgesi'nde 70,4 milyon adet ve Batı Marmara'da 36,8 milyon adet et tavuğu bulunmaktadır. Bir önceki yıla göre oransal olarak en büyük artış 2023 yılında %101 ile Orta Anadolu ve %21,5 ile Kuzeydoğu Anadolu'da gerçekleşmiştir. Bölgeler arasında oransal olarak en büyük azalış ise %17,7 ile Batı Anadolu ve %9,8 ile Batı Marmara'da gerçekleşmiştir (Ek Tablo 26).

Tablo 2. Türkiye’de kümes hayvanı sayısı (2023)

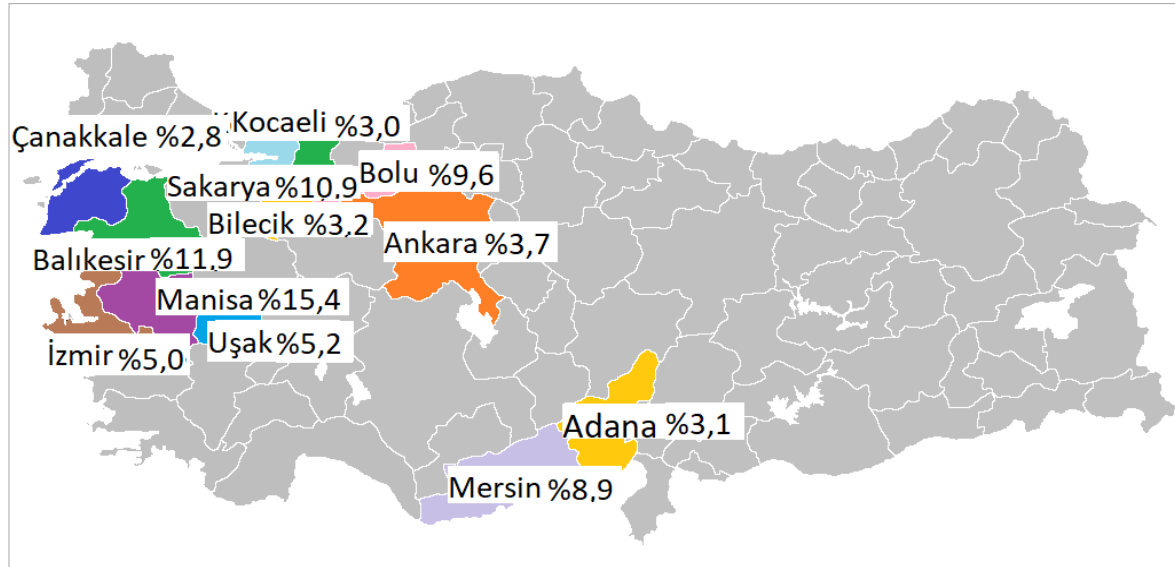
Hayvan Türleri	Miktar (bin adet)	Pay (%)
Kümes hayvanları	373.752	100,0
Tavuk	368.655	98,6
Et tavuğu	254.178	68,9
Yumurta tavuğu	114.477	31,1
Hindi	3.379	0,9
Kaz	1.328	0,4
Ördek ve Beç tavuğu	421	0,1

Kaynak: Ek Tablo 23

2023 yılında Türkiye’de et tavuğu sayısı bakımından ilk sırada yer alan Manisa, 37,8 milyon adet ile %15,4’lük paya sahip olmuştur. Balıkesir 29,2 milyon adet, Sakarya 24,6 milyon adet, Bolu ise 23,7 milyon adet et tavuğu varlığı ile diğer önemli iller arasında yer almaktadırlar (Ek Tablo 30).

Et tavuğu sayısı bakımından 2023 yılında önde gelen ilk on iki il Harita 1’de verilmiştir. Bu iller toplam et tavuğu sayısının %78,9’unu oluşturmaktadır. Başlıca iller arasında bir önceki yıla göre en büyük artış %24,7 ile Manisa’da ve en büyük azalış %15 ile Ankara’da gerçekleşmiştir.

Harita 1. Türkiye et tavuğu sayısı bakımından başlıca iller (2023)

Kaynak: Ek Tablo 28

Türkiye’de tavuk eti üretimi azaldı

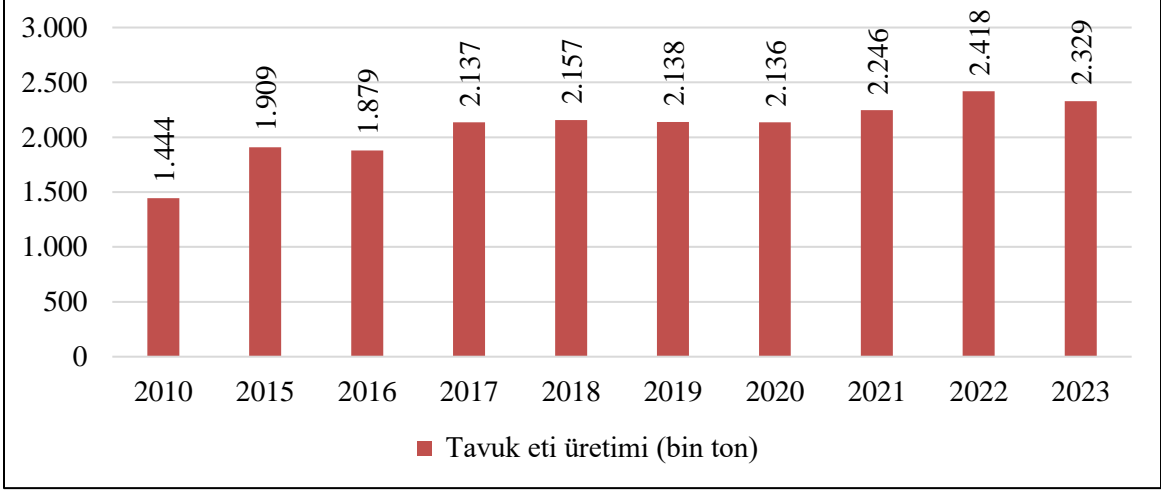
Türkiye’de 2023 yılında 1,27 milyar adet tavuk kesilmiş ve 2,3 milyon ton tavuk eti üretilmiştir. Kesilen tavuk sayısı bir önceki yıla göre %5,7 azalırken tavuk eti üretimi %3,7 oranında azalmıştır (Ek Tablo 24).

Türkiye kanatlı sektörü, son 15 yılda ortalama %6-10 oranında artan tavuk eti üretimi ile yıllar itibarıyla büyümüştür.

Ancak 2018 yılından bu yana döviz kurunda meydana gelen artış, yüksek yem fiyatları, kesimhane kapasitelerinin yetersizliği, son dönemde yaşanan kuraklık ve yaşanan dalgalanmaların etkisi ile 2021 ve 2022 etkisini kaybetmiş üretimde artışlar görülmüştür. 2023 yılında ise yine döviz kurundaki yükseliş başta yem hammaddeleri olmak üzere ithal girdilerin fiyatlarının

artmasına yol açmış ve buna ek olarak kuraklık nedeniyle yurt içinde yem hammadde üretimi sınırlanmıştır. Ayrıca

Türkiye, dünyadaki ithal damızlık materyallerin arz eksikliğinden olumsuz etkilenmektedir.

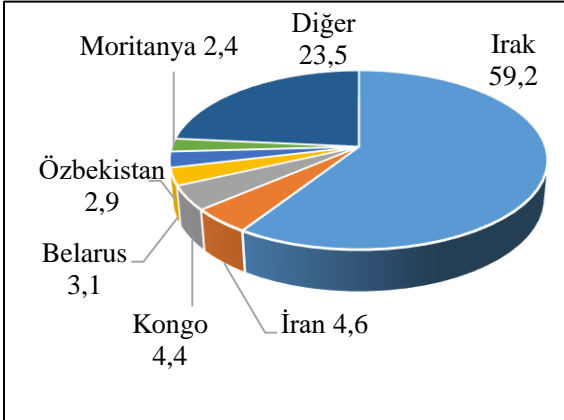
Grafik 11. Türkiye tavuk eti üretimi (bin ton)

Kaynak: Ek Tablo 24

Türkiye tavuk eti ihracatı arttı

Kanatlı sektöründe ihracatçı olan Türkiye’de 2023 yılında 493 bin ton olan tavuk eti ihracatı bir önceki yıla göre %25,8 azalmıştır.

Grafik 12. Türkiye tavuk eti ihracatında önemli ülkeler (2023, %)

Kaynak: Ek Tablo 37

Türkiye tavuk eti ihracatında önemli olan ülkeler Grafik 12’de verilmiş olup, 2023 yılında ihracatın yarıdan fazlasının Irak’a yapıldığı görülmektedir. 2009 yılından beri tavuk eti ihracatında liderliği koruyan Irak’a 2023 yılında 292 bin ton, İran’a 23 bin ton

ve Kongo’ya 22 bin ton tavuk eti ihracatı yapılmıştır. Belarus, Özbekistan ve Moritanya 2023 yılı için tavuk eti ihracatında diğer önemli ülkelerdir (Ek Tablo 35).

İhracatta en büyük azalış 2023 yılında bir önceki yıla göre rakamsal olarak en fazla ihracatın gerçekleştiği Irak’a %23 düşüşle gerçekleşmiştir. Gana ikinci olarak en fazla düşüşün görüldüğü ülkedir. Sierra Leo’ya ise 2020, 2021 ve 2022 yıllarında 46 milyon ton ihracat gerçekleştirilmiş, ancak 2023 yılında bu ihracat 4 milyon ton seviyelerine gerilemiş, 2024 yılı ilk altı ayında ise ihracat yapılmamıştır (Ek Tablo 35).

BESD-BİR verilerine göre 2021 yılında Türkiye’nin yaklaşık olarak 59 bin ton tavuk ayağı ihracatı bulunmaktadır. Tavuk ayağı ihracatının büyük kısmı Çin, Tayland ve Hong Kong’a yapılmıştır.

Türkiye’de tavuk eti ihracat değeri 2023 yılında bir önceki yıla göre %25,5 oranında azalarak 795 milyon dolar olarak

gerçekleşmiştir. 2021 ve 2022 yıllarında bir önceki yıllara göre uluslararası pazarda tavuk eti talebinin artması ve ihraç fiyatlarının yükselmesinden kaynaklı %55,3 ve %31,6 artış görülmüştür (Ek Tablo 37). USDA verilerine göre 2023 yılında Türkiye dünya tavuk eti ihracatında 6. sırada yer almıştır. Ayrıca Türkiye’de 2015 yılında üretilen tavuk etinin %18’i ihraç edilirken 2022 yılında %27,5’i, 2023 yılında ise %21,2’si ihraç edilmiştir.

Tavuk eti ihracatı bakımından büyük ölçüde Irak pazarına bağlı olan Türkiye’nin ihracatın devamlılığı için ihracat pazarının çeşitlendirilmesi ve gerekli tedbirlerin alınması büyük önem taşımaktadır.

Türkiye tavuk eti ithalatı

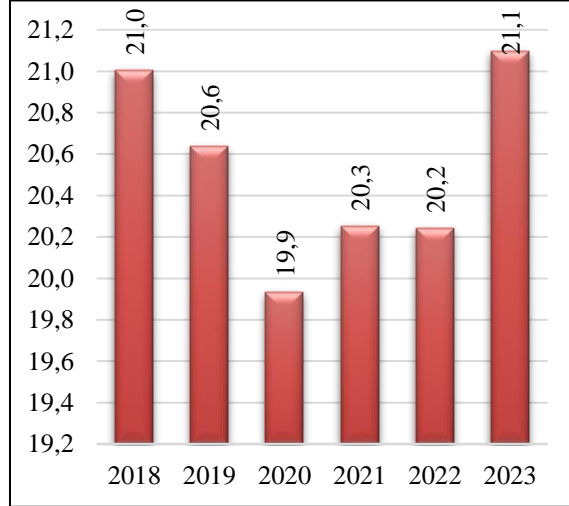
Türkiye kanatlı hayvancılık sektörü tavuk eti üretimi bakımından kendine yeterli ve ihracatçı bir ülke konumundadır. Türkiye iç tüketim için tavuk eti ithal etmemektedir ancak önemli bir aktarma görevi görmektedir. Ülke merkezi konumu nedeniyle Orta Doğu’ya özellikle Irak ve Suriye gibi komşu ülkelere geçiş için transit noktasıdır. Ancak Ticari Yüksek Patojen Kuş vakalarının görüldüğü ülkelerden yapılan aktarmalar kısıtlanmaktadır. Ürünün üçüncü bir ülkeden transit geçmesi durumunda Türkiye’ye girişi yasaklanmaktadır (USDA 2024e). Ancak damızlık materyal bakımından dışa bağımlı durumda olan Türkiye’de, etlik piliç damızlıkları ithal edilmektedir. Bununla birlikte yurtdışından beş adet etçi saf hat getirilerek melezleme çalışmaları başlamış olup, Anadolu-T adı verilen ilk yerli etçi hat elde edilmiştir.

Türkiye tavuk eti tüketimi arttı

Türkiye’de tavuk etinin nispeten ucuz protein kaynağı olması, hazırlanmasının kolaylığı, çok çeşitli yemeklerde kullanılabilmesi ve fiyatının kırmızı ete kıyasla ucuz olması dünyada olduğu gibi en önemli tercih nedenleri arasındadır.

Tavuk eti tüketimi 2023 yılında bir önceki yıla göre %4,6 artarak 1,8 milyon ton olmuştur (Tablo 3).

Grafik 13. Türkiye tavuk eti tüketimi (kg/kişi başı)

Kaynak: TÜİK, TEPGE Hesaplamaları

Türkiye’de kişi başı tavuk eti tüketimi Grafik 13’de verilmiş olup, yıllar itibarıyla ortalama 20 kg civarında seyrettiği görülmektedir. Kişi başı tavuk eti tüketimi 2023 yılında %4,2 oranında artarak 21,1 kg olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye tavuk eti arz ve kullanım miktarı Tablo 3’de verilmiş olup son yıllarda durağanlaştığı görülmektedir. 2023 yılında bir önceki yıla göre %3 oranında artarak 2,4 milyon ton ile en yüksek seviyesine ulaşmıştır.

Tablo 3. Türkiye tavuk eti arzı ve kullanımını (bin ton)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024 ¹
ARZ							
Üretim	2.157	2.138	2.136	2.246	2.418	2.329	2.412
İthalat ^{2,3}	51	44	44	41	63	67	72
Top. Arz	2.208	2.182	2.181	2.287	2.356	2.250	2.484
KULLANIM							
Tüketim ⁴	1.710	1.704	1.662	1.704	1.720	1800	1.881
İhracat ²	498	478	519	583	665	494	603
Top. Kull.	2.208	2.182	2.181	2.287	2.356	2.250	2.484

Kaynak: TÜİK ve TEPGE Hesaplamaları. ¹Tahmin, ²Genel Ticaret Sistemi verileridir. ³Karşı ülke tarafından reddedilen veya ticari anlaşmazlıklar vb. sebeplerle ihracattan geri dönen tavuk eti sevkiyatlarının TÜİK verilerinde "ithalat" olarak değerlendirilmektedir. ⁴TEPGE Hesaplamaları/ Erişim Tarihi: 05.11.2024

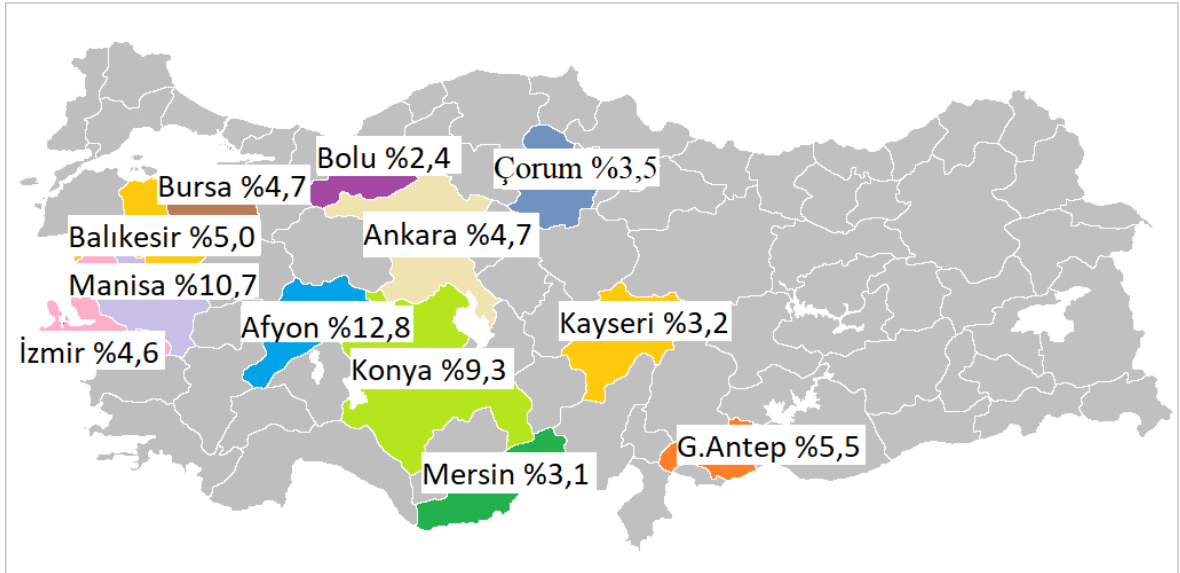
3.2. Türkiye Tavuk Yumurtası Durum

Türkiye’de yumurta tavuğu sayısı azaldı

Yumurta tavuğu sayısı 2010 yılından itibaren artış trendini sürdürerek 2020 ve 2021 yıllarında 121 milyon adet ile en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Son üç yıldır durağanlaşan ve kümes hayvanlarının %29,9’unu oluşturan yumurta tavuğu sayısı

2022 yılında bir önceki yıla göre %9,3 azalarak 110 milyon adet olmuştur. Irak’ın yumurta ihracatına uyguladığı ambargo yumurta tavuğu sayısının azalma etkenlerindedir. 2023 yılında ise bir önceki yıla göre %4,3 artarak 114 milyon adet olmuştur (Ek Tablo 23).

Harita 2. Türkiye yumurta tavuğu sayısı bakımından başlıca iller (2023)

Kaynak: Ek Tablo 31

2023 yılında yumurta tavuğu sayısının %59'u Türkiye'nin üç bölgesinde toplanmıştır. Yumurta tavuğu sayısı bakımından lider olan Ege Bölgesi 36,9 milyon adet ile Türkiye'nin yaklaşık üçte

birini karşılamaktadır. Batı Anadolu 17,6 milyon adet yumurta tavuğu varlığı ile ikinci olurken, Doğu Marmara 12,9 milyon adet yumurta tavuğu varlığı ile üçüncü sırada yer almaktadır. 2023 yılında en fazla düşüşün

Batı Karadeniz başta olmak üzere Kuzeydoğu Anadolu ve Ege Bölgeleri'nde olduğu görülmektedir (Ek Tablo 27).

İller bazında incelendiğinde; 2023 yılında Afyonkarahisar 14,6 milyon ton yumurta tavuğu varlığı ve %12,8 pay ile lider olmuştur. Manisa 12,2 milyon adet, Konya 10,7 milyon adet ve Gaziantep 6,3 milyon adet yumurta tavuğu varlığı ile diğer önemli illerdir (Ek Tablo 29). Yumurta tavuğu sayısı bakımından önde gelen ilk on iki il Harita 2'de verilmiş olup 2023 yılında bu illerin toplam yumurta tavuğu sayısının %63,5'ini oluşturduğu görülmektedir.

Başlıca iller arasında 2023 yılı tavuk sayısında en büyük artış %21,1 ile Konya'da, %8,6 ile Balıkesir'de ve %8,4 ile Manisa'da gerçekleşmiştir. En büyük azalış ise %21,3 ile İzmir ve %13,9 ile Çorum'da olmuştur (Ek Tablo 29).

Türkiye yumurta üretim miktarı arttı

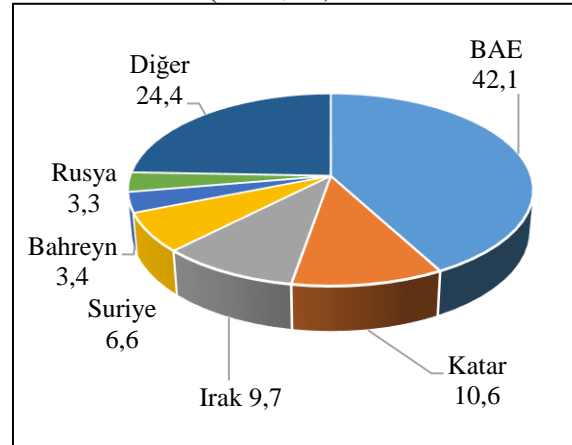
Türkiye'de mevcut kapasite ile büyüme eğiliminde olan sektör, 2019 yılında maksimum üretim seviyesine ulaşmış ancak sonraki 2 yıl düşüş eğilimindeyken 2022 yılında tekrar artış göstermiştir. Türkiye'de tavuk yumurtası üretim miktarı 2023 yılında bir önceki yıla göre %4,2 artarak 2022 yılında 1,3 milyon tona (20,6 milyar adet) yükselmiştir (Ek Tablo 24).

Türkiye tavuk yumurtası ihracatı azaldı

Türkiye'de ihracatı yapılan kabuklu yumurtanın neredeyse tamamını tavuk yumurtası oluşturmaktadır. 2022 yılında bu yumurtaların %86,9'unu sofralık (taze) yumurtalar oluştururken %17,4'ünü kuluçkalık ve damızlık yumurtalar oluşturmuştur. 2023 yılında taze yumurta ihracatı %78'e gerilerken damızlık ihracatı %22'lere yükselmiştir (Ek Tablo 39).

Türkiye'de 2018 yılında 365 bin ton ile en yüksek seviyesine ulaşan tavuk yumurtası ihracat miktarı, Grafik 15'de görüldüğü gibi 2020-2022 yıllarında önemli ölçüde azalmıştır. Bu azalışta Irak ile yaşanan ihracat kayıpları etkili olurken farklı ülkelere yapılan ihracatlar artsa da azalışın önüne geçilememiştir. 2023 yılında bir önceki yıla göre %9,1 azalan yumurta ihracatı 201,6 bin tona gerilemiştir. 2023 yılında ihracatın %42,1'inin yapıldığı Birleşik Arap Emirlikleri 84,9 bin ton ile ihracat liderliği devam etmektedir. Katar 21,3 bin ton ile ikinci sırada, Irak 19,4 bin ton ile üçüncü sırada yer alırken Suriye ve Bahreyn diğer önde gelen ülkeler olmuştur. Yumurta ihracatında önemli olan bu beş ülkenin ihracattaki payları Grafik 14'de verilmiş olup toplamda %72,3 paya sahip oldukları görülmektedir. Başlıca ülkeler arasında en büyük artış %41 ile Suriye'de ve %13,5 ile Irak'ta olmuştur. En büyük azalış ise %31,4 ile Katar ve %7,8 ile BAE'nde gerçekleşmiştir (Ek Tablo 39).

Grafik 14. Türkiye yumurta ihracatında önemli ülkeler (2023, %)

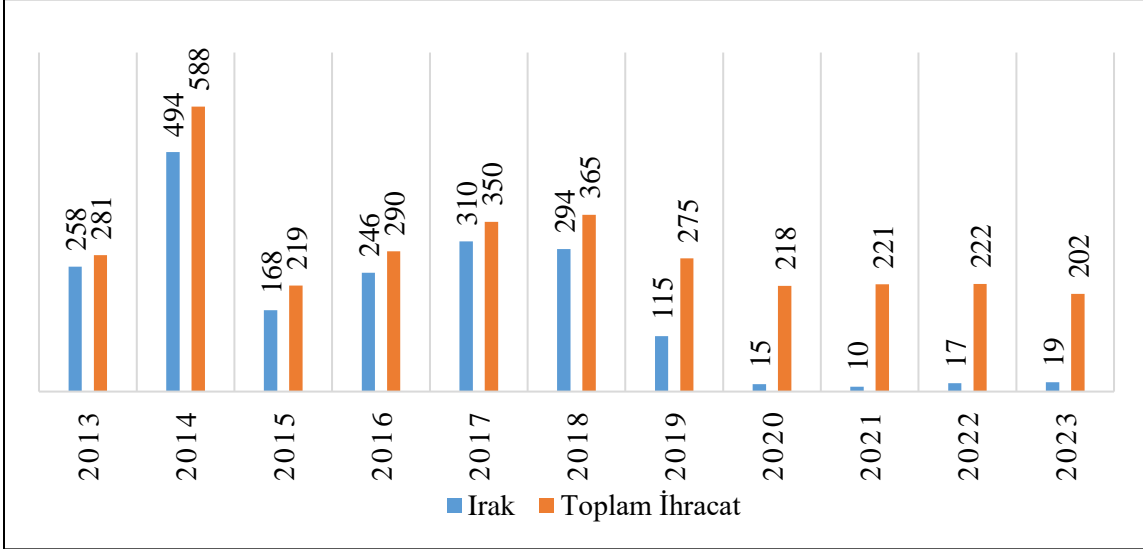
Kaynak: Ek Tablo 39

Türkiye yumurta ihracatında Irak'ın payı 2017 yılında %88,6 ile en yüksek seviyesine çıkarken 2021 yılında %7,7'ye kadar düşmüştür. Irak'a yumurta ihracatı 2022 yılında 2017 yılına göre %94,5 azalarak bitme noktasına gelmiştir. 2019 yılına kadar

10 yıllık bir süreçte yumurta ihracatının %70'den fazlasının yapıldığı ülke olan Irak, 2021 yılında yedinci sıraya gerilemiş, 2023 yılında artışla tekrar üçüncü sıraya çıkmıştır.

Bu düşüşün en önemli nedeni Irak'ın yerli üretimi arttırmak amacıyla yumurta ithalatını yasaklamasıdır.

Grafik 15. Türkiye tavuk yumurtası ihracatı (bin ton)

Kaynak: Ek Tablo 36

Türkiye'de tavuk yumurtası ihracat değeri 2018 yılında 434 milyon dolar ile en yüksek seviyesine ulaşmıştır. 2019 ve 2020 yılında düşüş gösteren ihracat değeri 2021 yılında tekrar yükselme eğilimi göstermiştir. 2023 yılında bir önceki yıla göre %2,5 artarak 403,3 milyon dolar olmuştur (Ek Tablo 34). Türkiye tavuk yumurtası bakımından kendine yeterli ve ihracatçı bir ülke konumunda olup, 2018 yılında üretilen yumurtanın %29,7'si ihraç edilirken son dört yılda bu oran azalış göstermiştir. 2023 yılında üretilen yumurtanın ise %15,6'sı ihraç edilmiştir.

Türkiye yumurta ithalat miktarı azaldı

Damızlık yumurta açısından dışa bağımlı olan Türkiye'de yumurta ithalatının tamamı kuluçkalık/damızlık yumurtalardan oluşmaktadır. Kuluçkalık yumurtalar çoğunlukla Birleşik Krallık, ABD ve Kanada'dan, günlük civcivler ise Almanya, Birleşik Krallık ve ABD'den ithal edilmektedir. Bu ithalatlar, iç pazarın

sürdürülebilirliği için büyük önem taşımaktadır (USDA, 2023a).

2023 yılında ithal edilen kuluçkalık/damızlık yumurta miktarı %9,5 oranında azalarak 2.248 ton olarak gerçekleşmiştir. Birleşik Krallık'tan 2023 yılı yumurta ithalatının %83,3'ü yapılmıştır. Macaristan %7,1 ile ikinci sıraya yükselmiştir (Ek Tablo 41).

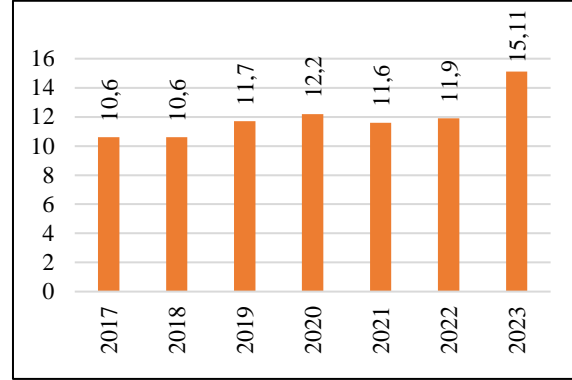
Türkiye yumurta tüketimi azaldı

Türkiye'de iç talebi karşılayacak kadar yumurta üretilmekte ve yumurta tüketimi yalnızca yerli üretimden karşılanmaktadır.

Türkiye'de 2022 yılı yumurta tüketimi bir önceki yıla göre %3,5 artarak 1 milyon ton olmuştur (Tablo 4). Kişi başına yumurta tüketimi ise bir önceki yıla göre %27 oranında artarak 15,1 kg'a yükselmiştir (Grafik 16).

Tablo 4 incelendiğinde 2020 ve 2021 yıllarında azalma eğiliminde olan yumurta arz ve kullanımının 2022 ve sonrasında artış trendine girdiği görülmektedir. 2023 yılında Türkiye’de yumurta arz ve kullanım miktarı bir önceki yıla göre %1,3 oranında artarak 1,2 milyon ton olarak gerçekleşmiştir (Tablo 4).

Grafik 16. Türkiye kişi başı yumurta tüketimi (kg/yıl)

Kaynak: TEPGE Hesaplamaları

Tablo 4. Türkiye tavuk yumurtası arzı ve kullanımı (bin ton)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024 ¹
ARZ								
Üretim	1.205	1.228	1.244	1.237	1.206	1.238	1.254	1.273
İthalat	1,6	1,8	1,9	2	2,5	2,5	2,2	2,7
Toplam Arz	1.207	1.230	1.246	1.239	1.209	1.241	1.256	1.276
KULLANIM								
Tüketim ²	857	865	971	1.022	988	1.020	1.055	1.151
İhracat	350	365	275	217	221	221	201	125
Toplam Kullanım	1.207	1.230	1.246	1.239	1.209	1.241	1.256	1.276

Kaynak: TÜİK, 2024 (İthalat/ihracat GTİP: 040721; Tavuk Yumurtaları (taze)) 1/Tahmin
2/TEPGE Hesaplamaları/ Erişim Tarihi: 05.11.2024

Türkiye’de Maliyet ve Fiyatlar

Türkiye’de kanatlı hayvancılık sektörü üretim maliyetinin en büyük kısmını %68,0 ile yem gideri oluşturmaktadır. Üretim maliyetlerinin %15,9’u ise civciv gideri olup diğer giderler Tablo 5’de görülmektedir.

Kanatlı hayvancılıkta kullanılan yem hammaddelerinin başında mısır ve soya gelmektedir. Bu hammaddelerin büyük bir bölümünün ithalat yolu ile karşılanması yem giderlerini yükseltmektedir

Tablo 5. Broiler üretim maliyet kalemleri tablosu (42 gün)

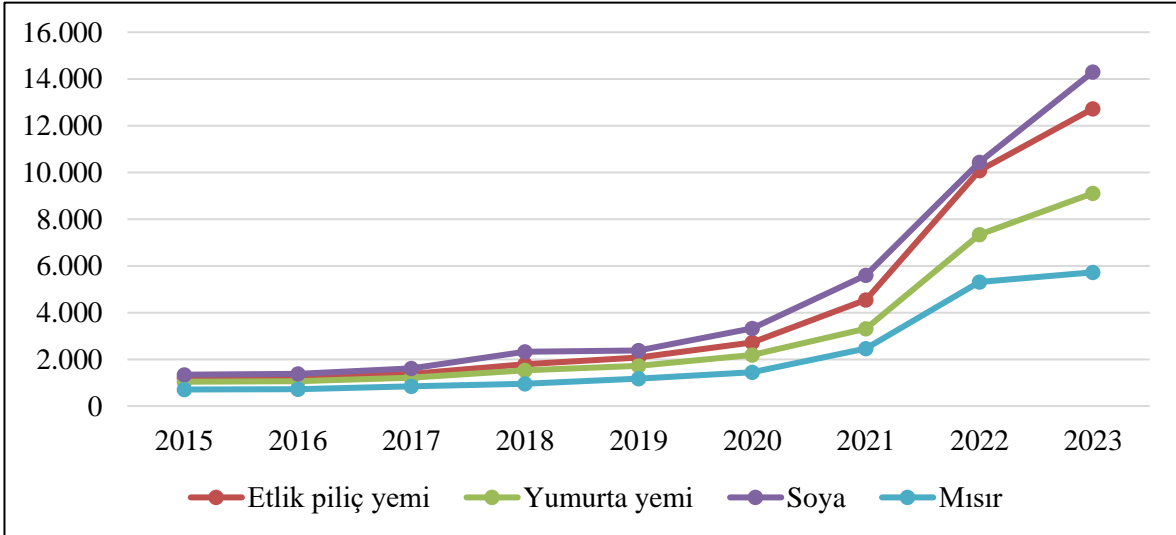
Maliyet Kalemleri	%
Yem	68,00
Civciv	15,87
Enerji	11,74
İş gücü + bakım/onarım amortisman	2,94
Genel idari giderler	0,56
Yakalama/yükleme	0,50
Sağlık + dezenfeksiyon	0,39
Toplam	100,00

Kaynak: BESD-BİR, 2022

2021 yılında kullanılan kanatlı yemi miktarı bir önceki yıla göre %3,9 artarak 10,5 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Üretilen kanatlı yemin %57,0'ını etlik piliç yemi, %33,1'ini yumurta yemi ve %9,9'unu diğer kanatlı yemleri oluşturmaktadır (TÜRKİYEM-BİR, 2023). Bu yemlerin ana girdisi mısır ve soya fasulyesidir. Türkiye'de mısır üretimi 2023 yılında bir önceki yıla göre %25,9 artarak 8,5 milyon ton, mısır ithalatı ise bir önceki yıla göre %18,1 artarak 2,7 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Soya fasulyesi üretimi 2023 yılında bir önceki yıla göre %14,8 azalarak 155 bin ton olmuştur. İthal edilen soya fasulyesi miktarı ise 2,9 milyon ton olup, bir önceki yıla göre %15,8 oranında artış göstermiştir. 2023 yılında yurt içinde mısırın %24,1'i, soyanın ise %94,9'u ithalat yolu ile karşılanmıştır (Ek Tablo 46). Bu durum üretim maliyetini yükseltmekte ve dış ticarete rekabet şansını azaltmaktadır.

Türkiye'de yem ve hammadde fiyatlarının yıllar itibarıyla değişimi Grafik 17'de verilmiş olup, fiyatların genel olarak artış eğiliminde olduğu görülmektedir. Karma yem fiyatları da yem hammadde fiyatlarına bağlı olarak yükseldiğinden benzer bir artış eğilimi burada da bulunmaktadır. Türkiye Yem Sanayicileri Birliği verilerine göre, 2023 yılında bir önceki yıla göre mısırın ton fiyatı %7,8 artarak 5.724 TL ve soyanın ton fiyatı %37,1 artarak 14.304 TL olarak gerçekleşmiştir. Etlik piliç yeminin ton fiyatı %26,4 artarak 12.730 TL ve yumurta yeminin ton fiyatı %24,1 artarak 9.110 TL'ye yükselmiştir. Yem hammaddesi bakımından dışa bağımlı olduğundan döviz kurlarında meydana gelen artış 2021 ve 2022 yıllarında yem fiyatlarını büyük ölçüde etkilemiş ve en fazla artış bu dönemde görülmüştür.

Grafik 17. Yıllara göre ortalama kanatlı yem ve hammadde fiyatları (TL/ton)

Kaynak: Ek Tablo 45

2023 yılında tavuk eti üretici fiyatı bir önceki yıla göre %65,8 artarak 43,6 TL/kg'a yükselmiştir. 2024 yılı ilk sekiz ay ortalaması ise 61,7 TL/kg'dır ve bir önceki yıla göre %41,9 artmıştır. 2023 yılında tavuk yumurtası üretici fiyatı bir önceki yıla göre %101 artarak 1,99 TL/adete (31,8 TL/kg)

yükselmiştir. 2024 yılında ise üretici fiyatları ilk sekiz ayda 2,33 TL/adet (37,3 TL/kg) olup bir önceki yıla göre %17,1 artmıştır (Ek Tablo 44). 2022 yılında hem tavuk eti hem de yumurta fiyatlarında önemli bir artış olmuştur. Döviz kurunda meydana gelen yükselişe bağlı olarak yem

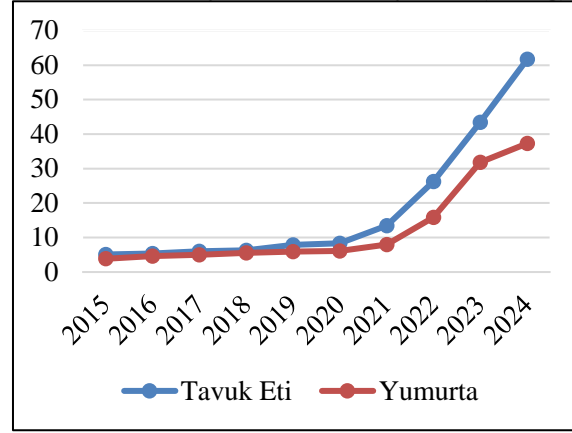
hammadde fiyatlarında artış olmuştur. Bununla birlikte konteyner maliyetleri, navlun ücretleri ve iç talebin artması fiyatların yükselmesinde etkili olmuştur. Son zamanlarda Rusya ve Orta Doğu'nun artan talebi ithal damızlık fiyatlarının önemli ölçüde yükselmesine yol açmıştır. Bu durum Türkiye'deki üreticilerin maliyetlerinin artmasına yol açmaktadır (USDA, 2023a).

Tavuk eti/yem paritesi Tablo 6'da verilmiş olup 2023 yılında 1 kg tavuk eti ile 3,41 kg etlik piliç yemi, 3,04 kg soya ve 7,60 kg mısır alınabilmektedir.

2023 yılında tavuk eti/etlik piliç yemi paritesi bir önceki yıla göre %31,3, tavuk

eti/soya paritesi %35,7 ve tavuk eti/mısır paritesi %53,8 artış göstermiştir.

Grafik 18. Türkiye'de tüketici fiyatları (TL/kg)¹

Kaynak: Ek Tablo 45 ¹/16 yumurta=1 kg 2024 yılı ilk 8 ay fiyatları alınmıştır.

Tablo 6. Tavuk eti¹/yem paritesi (TL/kg)

Parite	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tavuk eti (TL/kg) ¹	6,27	7,88	8,30	13,44	26,22	43,46
Etlik piliç yemi (TL/kg)	1,79	2,08	2,72	4,54	10,07	12,73
Full fat. soya (TL/kg)	2,32	2,38	3,32	5,60	11,71	14,30
Mısır (TL/kg)	0,95	1,17	1,45	2,47	5,31	5,72
1 kg tavuk eti ile alınabilecek girdi miktarı (kg)						
Tavuk eti/ etlik piliç yemi	3,50	3,79	3,05	2,96	2,60	3,41
Tavuk eti/ soya	2,70	3,31	2,50	2,40	2,24	3,04
Tavuk eti/ mısır	6,60	6,74	5,72	5,44	4,94	7,60

Kaynak: Ek Tablo 45,46 ¹/Tavuk eti üretici fiyatı alınmıştır.

Tavuk yumurtası/yem paritesi Tablo 7'de verilmiş olup 2023 yılında paritelerin azaldığı görülmüştür. 2023 yılında 1 koli tavuk yumurtası ile 6,55 kg yumurta yemi, 4,17 kg soya ve 10,44 kg mısır

alınabilmektedir. 2023 yılında tavuk yumurtası/yumurta yemi paritesi bir önceki yıla göre %61,9, tavuk yumurtası/soya paritesi %46,6 ve tavuk yumurtası/mısır paritesi %10,4 artış göstermiştir.

Tablo 7. Tavuk yumurtası¹/yem paritesi (TL/kg)

Parite	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tavuk yumurtası (TL/30 adet) ¹	10,5	11,1	11,4	15	29,7	59,7
Yumurta yemi (TL/kg)	1,54	1,72	2,19	3,31	7,34	9,11
Full fat. soya (TL/kg)	2,32	2,38	3,32	5,6	10,43	14,3
Mısır (TL/kg)	0,95	1,17	1,45	2,47	5,31	5,72
30 adet (1 koli) yumurta ile alınabilecek girdi miktarı (kg)						
Tavuk yumurtası/ yumurtacı yemi	6,82	6,45	5,21	4,53	4,05	6,55
Tavuk yumurtası/ soya	4,53	4,66	3,43	2,68	2,85	4,17
Tavuk yumurtası/ mısır	11,05	9,49	7,86	6,07	5,59	86,8

Kaynak: Ek Tablo 45, ¹/30 adet (1 koli) tavuk yumurtası üretici fiyatı alınmıştır.

4. TÜRKİYE'DE TAHMİN

4.1. Türkiye Tavuk Eti Tahmin

Tavuk eti üretiminin artması beklenmektedir

USDA raporunda da 2024 yılında tavuk eti üretimindeki büyüme oranının ortalamanın altında kalması beklenmektedir. Bu yavaş büyümeye Haziran-Aralık ayları arasında konulan ihracat kotasının da etkisi bulunmaktadır. 2025 yılında ise tavuk eti üretiminin uygulanan ihracat sınırının kaldırılacağı varsayılarak %8 artışla tarihsel büyümeye paralel bir şekilde artarak 2,6 milyon ton olacağı öngörülmektedir (USDA, 2024e).

TEPGE hesaplamalarına göre; 2024 yılı Türkiye tavuk eti üretimi ilk altı ay 911 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Üretim son aylarda da sıkıntısız devam etmesi düşünüldüğünde 2024 yılı üretiminin 2,3 ile 2,4 milyon ton arasında olacağı tahmin edilmektedir ve USDA tahminlerini destekler niteliktedir.

Tavuk eti ihracatının azalması beklenmektedir

USDA Türkiye raporuna göre; 2024 yılı ihracat rakamlarının 480 bin ton olacağı tahmin edilmektedir. 2024 yılı ilk altı aylık dönemde gerçekleşen ihracat 199 bin tondur ve Ticaret Bakanlığı tarafından kanatlı etinin ihracatının sınırlandırılmasına yönelik alınan tedbirler kapsamında tavuk eti ihracatına 1 Mayıs 2024 tarihinden 31 Aralık 2024 tarihine kadar, aylık bazda azami 10 bin ton, toplamda 80 bin ton olacak şekilde sınırlandırmanın getirilmesi ihracatta düşüş beklentisini güçlendirmiştir.

Tavuk eti tüketiminin artması beklenmektedir

USDA verilerine göre tavuk eti tüketiminin 2024 yılında %1,5 oranında artacağı tahmin edilmektedir. Tavuk eti fiyatlarında artış yaşanmasına karşın tüketicinin daha kolay ulaşabildiği protein kaynağı olması ve ihracatta yaşanan düşüş iç piyasayı pozitif yönde etkilemiştir.

TEPGE hesaplamalarına göre ise; 2024 yılında tavuk eti tüketiminin aynı oranda artarak 1,8-1,9 milyon ton aralığında olacağı tahmin edilmektedir.

OECD verilerine göre; Türkiye'de kişi başı kanatlı eti tüketiminin 2024 yılında %1,2 oranında artması beklenmekte olup 12,96 kg/kişi olarak tahmin edilmiştir (OECD, 2023a).

4.2. Türkiye Tavuk Yumurtası Tahmin

Yumurta üretiminin artması beklenmektedir

TEPGE hesaplamalarına göre; 2024 yılı Türkiye tavuk yumurtası üretiminde %1,9 oranında bir artış beklenmektedir. Bu artışla yumurta üretiminin 21 milyar adet (1 milyon 314 bin ton) olacağı tahmin edilmektedir.

Yumurta ihracatının azalması beklenmektedir

TEPGE hesaplamalarına göre; 2024 yılında taze (sofralık) tavuk yumurtası ihracatı ilk altı ayda 106 bin ton olarak gerçekleşmiştir. 2024 yılı için %5,6 oranında düşerek 190 bin ton olması beklenmektedir.

Yumurta tüketiminin artması beklenmektedir

Tavuk yumurtası tüketiminin 2024 yılında %1,6 artarak 1,3 milyon ton olacağı tahmin edilmektedir. Türkiye tavuk yumurtası tüketiminin yıllar itibarıyla artış eğiliminde olması ve nüfusun artması bu tahmini destekler niteliktedir. Türkiye’de ucuz protein kaynağı olarak çok fazla tercih edilen yumurtanın fiyatında meydana gelen dalgalanmalar tüketimi etkilemektedir. Bu doğrultuda 2024 yılında yumurta fiyatlarının artmaya ve ihracatın azalmaya devam etmesi durumunda oluşabilecek arz fazlasının yumurta fiyatlarındaki artış oranını yavaşlatması beklenmektedir.

Türkiye’de fiyat tahmini

Türkiye’de fiyatların oluşmasında yem fiyatları büyük rol oynamaktadır. Yem hammaddelerinin büyük bir bölümü ithalat yolu ile karşılandığından döviz kuru artışları yem fiyatlarının belirlenmesinde en önemli faktördür. Üretici fiyatlarında 2024 yılı ilk sekiz ayında artış görülmüş bir önceki yıla göre tavuk eti üretici fiyatı %41,9 artarak 61,69 TL/kg olurken, yumurta üretici fiyatı %17,1 artarak 2,33 TL/adet olmuştur (Ek Tablo 44).

Ek Tablolar

Ek Tablo 1. Dünya kanatlı hayvan sayısı (bin baş)

Yıl	Tavuk	Ördek	Kaz ve Beç Tavuğu	Hindi	Toplam
2005	16.979.385	1.070.204	327.305	252.825	18.629.719
2010	20.108.602	1.182.456	391.563	259.784	21.942.405
2016	22.551.852	1.113.378	351.736	276.024	24.292.990
2017	24.632.909	1.144.695	364.924	275.570	26.418.098
2018	25.051.833	1.140.059	368.360	265.095	26.825.347
2019	25.706.343	1.133.691	366.590	264.936	27.471.560
2020	25.844.599	1.131.874	365.009	265.236	27.606.718
2021	25.964.665	1.122.700	365.837	260.736	27.713.938
2022	26.561.634	1.126.276	366.478	255.767	28.310.155

Kaynak: FAOSTAT, Erişim Tarihi: 10.09.2024

Ek Tablo 2. Dünya kanatlı eti üretimi (bin ton)

Yıl	Tavuk eti	Ördek	Kaz ve Beç Tavuğu	Hindi	Toplam
2005	70.668	3.335	2.084	5.262	81.349
2010	87.263	4.050	2.449	5.374	99.137
2016	107.468	4.473	2.783	5.850	120.574
2017	111.659	4.431	2.792	5.728	124.610
2018	114.568	4.651	2.945	5.665	127.828
2019	117.781	6.011	4.155	5.634	133.582
2020	118.720	6.156	4.365	5.618	134.859
2021	120.421	6.209	4.400	5.372	136.401
2022	123.631	6.069	4.419	5.081	139.201

Kaynak: FAOSTAT, Erişim Tarihi: 10.09.2024

Ek Tablo 3. Dünya yumurta üretimi (bin ton)

Yıl	Tavuk yumurtası	Diğer yumurtalar	Toplam
2005	56.701	4.546	61.247
2010	64.214	5.284	69.498
2016	74.255	6.109	80.364
2017	79.002	5.829	84.831
2018	80.386	5.826	86.212
2019	84.067	5.955	90.022
2020	87.142	6.265	93.408
2021	87.117	6.181	93.297
2022	87.000	6.172	93.171

Kaynak: FAOSTAT, Erişim Tarihi: 10.09.2024 (Tavuk yumurtası: Egg in Shell, Diğer yumurtalar: Eggs, other bird, in Shell)

Ek Tablo 4. Dünya kanatlı eti ihracatı (bin ton/milyon dolar)

Ürün	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
İhracat Miktarı (bin ton)										
Tavuk Eti	8.102	11.654	12.821	13.328	13.894	14.339	14.648	14.481	14.907	15.374
Ördek Eti	102	151	214	262	352	256	196	145	176	157
Kaz ve Beç Tavuğu	46	33	52	56	50	57	54	39	43	39
Hindi Eti	931	913	942	1.002	962	936	927	872	891	778
Toplam	9.182	12.751	14.028	14.649	15.258	15.587	15.825	15.538	16.016	16.348
İhracat Değeri (milyon dolar)										
Tavuk Eti	10.431	18.372	20.077	19.674	21.527	22.513	22.781	21.118	25.229	30.801
Ördek Eti	240	385	697	787	1.008	905	678	514	699	756
Kaz ve Beç Tavuğu	143	154	215	255	261	314	249	167	246	300
Hindi Eti	1.683	2.098	2.509	2.406	2.245	2.320	2.411	2.040	2.399	2.741
Toplam	12.497	21.009	23.499	23.122	25.041	26.053	26.120	23.838	28.572	34.597

Kaynak: FAOSTAT, Erişim Tarihi: 10.09.2024

Ek Tablo 5. Dünya kanatlı eti ithalatı (bin ton/milyon dolar)

Ürün	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
İthalat Miktarı (bin ton)										
Tavuk Eti	7.429	10.486	11.196	11.643	11.979	12.407	13.209	13.217	14.471	14.334
Ördek Eti	115	153	181	191	179	181	181	147	176	162
Kaz ve Beç Tavuğu	28	37	48	61	50	50	49	40	43	40
Hindi Eti	886	845	949	1.031	938	916	918	885	891	798
Toplam	8.458	11.521	12.374	12.926	13.146	13.555	14.356	14.289	15.581	15.334
İthalat Değeri (milyon dolar)										
Tavuk Eti	9.932	18.172	19.201	18.539	19.825	21.050	21.945	21.408	24.862	31.180
Ördek Eti	289	409	642	652	668	744	629	522	692	775
Kaz ve Beç Tavuğu	109	181	181	234	222	248	187	148	237	293
Hindi Eti	1.563	2.193	2.666	2.513	2.273	2.362	2.475	2.127	2.426	2.745
Toplam	11.893	20.955	22.690	21.938	22.987	24.404	25.236	24.205	28.217	34.992

Kaynak: FAOSTAT, Erişim Tarihi: 10.09.2024

Ek Tablo 6. Dünya yumurta ihracatı (bin ton/milyon dolar)

Ürün	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
İhracat Miktarı (bin ton)										
Tavuk Yumurtası	1.111	1.826	2.049	1.990	2.208	2.358	2.218	2.141	2.280	1.849
Likit Yumurtalar	194	273	285	296	361	358	374	354	388	409
Diğer Yumurtalar	51	54	134	118	165	201	305	483	285	248
Kurutulmuş Yumurtalar	48	56	77	70	70	72	77	71	75	80
İhracat Değeri (milyon dolar)										
Tavuk Yumurtası	1.390	3.222	3.588	3.144	3.569	3.863	3.513	3.479	4.089	4.579
Likit Yumurtalar	284	534	572	576	732	787	720	690	759	993
Diğer Yumurtalar	105	158	363	319	426	460	458	496	523	544
Kurutulmuş Yumurtalar	167	271	353	307	316	369	340	310	350	506

Kaynak: FAOSTAT, Erişim Tarihi: 10.09.2024 (Tavuk yumurtası: Egg in Shell, Diğer yumurtalar: Eggs, other bird, in Shell).

Ek Tablo 7. Dünya yumurta ithalatı (bin ton/milyon dolar)

Ürün	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
İthalat Miktarı (bin ton)										
Tavuk Yumurtası	1.093	1.676	2.067	2.108	2.199	2.226	2.242	2.156	2.126	2.218
Likit Yumurtalar	189	270	316	343	374	359	377	375	391	392
Diğer Yumurtalar	18	44	138	121	90	133	292	270	111	88
Kurutulmuş Yumurtalar	54	59	75	68	73	74	75	74	79	78
İthalat Değeri (milyon dolar)										
Tavuk Yumurtası	1.456	3.080	3.656	3.208	3.659	3.979	3.683	3.678	4.248	4.717
Likit Yumurtalar	285	523	600	607	726	760	689	666	744	972
Diğer Yumurtalar	87	144	421	368	362	400	365	417	439	410
Kurutulmuş Yumurtalar	182	283	330	303	325	385	337	324	362	507

Kaynak: FAOSTAT, Erişim Tarihi: 10.09.2024 (Tavuk yumurtası: Egg in Shell, Diğer yumurtalar: Eggs, other bird, in Shell).

Ek Tablo 8. Dünya kişi başı kanatlı eti tüketimi (kg/yıl)

Ülke	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
İsrail	43,40	42,94	44,42	46,91	45,33	46,16	42,08	45,43	43,42	42,49	42,54
ABD	31,71	30,52	31,89	32,28	32,55	32,88	33,58	33,86	34,33	34,99	35,74
Kuzey Amerika	30,68	29,6	30,92	31,3	31,55	31,92	32,57	32,76	33,21	33,88	34,57
Peru	13,69	21,09	28,14	29,79	30,53	32,39	33,27	32,19	32,79	32,68	33,00
Malezya	22,38	27,03	32,48	34,56	32,27	31,64	31,2	29,77	28,84	28,99	29,89
Avustralya	22,98	25,54	27,98	30,25	30,82	28,66	28,8	29,21	30,29	30,36	30,34
Brezilya	16,27	25,47	26,77	26,24	26,28	25,81	27,07	29,08	29,62	29,85	30,06
Arjantin	14,04	20,95	26,15	25,94	25,59	24,95	26,87	27,34	27,12	27,53	27,73
Yeni Zelanda	22,79	19,45	22,81	25,1	25,74	26,16	26,63	24,49	25,3	23,84	25,17
Şili	17,25	19,57	22,67	23,92	23,47	23,77	22,85	22,29	23,59	23,87	24,25
Kanada	21,23	21,16	22,06	22,47	22,56	23,35	23,64	23,02	23,32	24,18	24,28
Latin Amerika	14,72	19,96	21,55	21,51	21,62	21,63	22,44	22,85	23,48	23,74	23,97
Kolombiya	10,85	14,56	18,47	19,22	19,9	20,54	21,33	20,04	20,77	21,54	22,69
Suudi Arabistan	23,86	26,77	27,56	27,29	23,66	23,22	23,66	25,55	25,01	22,96	23,39
Güney Afrika	14,32	19,44	22,92	22,88	22,49	23,33	23,39	23,2	22,74	22,55	23,04
Okyanusya	17,67	18,89	21,06	22,75	23,42	22,26	22,47	22,16	23,00	22,76	22,97
Meksika	16,61	17,65	18,99	19,46	19,97	20,44	21,16	21,29	22,03	22,35	22,45
OECD	17,32	17,89	19,51	20,02	20,19	20,61	20,90	20,96	21,21	21,56	21,89
Gelişmiş ülkeler	16,29	17,17	18,97	19,39	19,59	19,96	20,23	20,26	20,44	20,65	20,94
Birleşik Krallık	17,78	16,98	18,23	19,06	18,10	19,09	18,50	17,75	18,10	18,30	18,91
Rusya	11,20	13,25	17,56	17,71	18,75	18,65	18,71	18,27	18,58	18,8	18,73
Avrupa	12,13	13,36	15,33	15,78	15,90	16,30	16,40	16,34	16,26	16,33	16,44
Avrupa Birliği	12,61	13,19	14,74	15,28	15,19	15,75	15,86	16,03	15,82	15,93	15,92
İran	10,24	13,37	15,05	14,61	15,26	15,14	15,24	15,02	15,27	14,93	14,88
Kazakistan	6,03	8,48	9,90	10,05	11,19	12,06	12,82	12,99	15,50	13,64	13,93
Ukrayna	8,36	14,32	14,16	14,2	14,57	14,36	14,97	14,82	14,18	12,57	13,54
Kore	7,35	9,03	11,30	11,55	11,27	12,19	12,61	13,49	13,38	13,56	13,70
Norveç	7,39	10,23	10,70	11,35	11,57	11,19	12,13	12,02	13,12	13,28	13,34
Türkiye	7,60	10,70	11,94	11,68	12,65	12,28	11,96	11,57	11,51	12,17	12,81
Japonya	8,89	9,66	10,73	11,08	11,47	11,82	12,05	11,90	12,44	12,63	12,64
Vietnam	2,29	7,61	6,34	6,66	7,02	7,63	9,20	10,55	10,30	10,35	10,61
Filipinler	4,77	6,27	8,19	8,59	8,82	9,60	10,06	9,42	9,43	9,14	9,40
Çin	5,92	7,16	7,56	7,86	7,76	8,13	9,20	10,02	10,05	10,03	9,94
Dünya	7,24	8,44	9,13	9,30	9,43	9,62	9,93	10,03	10,12	10,15	10,23

Kaynak: OECD, Erişim Tarihi: 10.09.2024

Ek Tablo 9. Dünya tavuk eti arz ve kullanımı (bin ton)

YIL	ARZ				KULLANIM			
	Başlangıç stokları	Üretim	İthalat	Toplam arz	Yurtiçi Tüketim	İhracat	Bitiş stokları	Toplam kullanım
2000	600	65.298	5.884	71.782	64.353	6.779	650	71.782
2010	466	79.058	7.443	86.967	77.321	9.102	544	86.967
2015	650	91.840	8.760	101.25	89.955	10.564	731	101.250
2016	731	89.409	10.029	100.169	87.603	11.842	724	100.169
2017	724	91.014	9.986	101.724	88.813	12.141	770	101.724
2018	770	92.646	10.013	103.429	90.213	12.465	751	103.429
2019	751	97.241	10.595	108.587	94.762	13.069	756	108.587
2020	756	99.656	10.695	111.107	97.279	13.077	751	111.107
2021	751	101.231	10.809	112.791	98.761	13.304	726	112.791
2022	726	102.086	11.116	113.928	99.572	13.547	809	113.928
2023	809	103.655	11.292	115.756	101.385	13.535	836	115.756
2024 ¹	836	105.296	11.080	117.212	102.602	13.840	770	117.212

Kaynak: USDA, Erişim Tarihi: 10.09.2024 ¹Tahmin

Ek Tablo 10. Dünya tavuk eti stokları (bin ton)

Ülke	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024 ¹
	Başlangıç stokları											
ABD	320	280	310	381	356	390	386	427	378	321	407	382
Japonya	88	116	118	137	146	168	159	162	151	150	149	149
Kanada	34	38	35	44	43	46	54	58	60	60	62	73
Diğer	158	32	187	169	179	166	152	109	162	195	191	232
Toplam	600	466	650	731	724	770	751	756	751	726	809	836
Bitiş stokları												
ABD	414	352	381	356	390	386	427	378	321	407	382	361
Japonya	120	109	137	146	168	159	162	151	150	149	149	149
Kanada	40	37	44	43	46	54	58	60	60	62	73	65
Diğer	76	46	169	179	166	152	109	162	195	191	232	195
Toplam	650	544	731	724	770	751	756	751	726	809	836	770

Kaynak: USDA, Erişim Tarihi: 10.09.2024 ¹Tahmin

Ek Tablo 11. Ülkelere göre dünya tavuk eti üretimi (bin ton)

Ülke	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024 ¹
Amerika Birleşik Devletleri	16.104	16.791	18.208	18.510	18.938	19.361	19.941	20.255	20.391	20.993	21.082	21.250
Brezilya	9.297	12.230	13.547	13.523	13.612	13.355	13.690	13.880	14.500	14.465	14.900	15.100
Çin	10.322	12.701	13.561	12.448	11.600	11.700	13.800	14.600	14.700	14.300	14.800	15.000
Avrupa Birliği	8.169	9.202	1.089	10.034	10.331	10.618	10.836	11.030	10.840	10.880	11.060	11.200
Rusya	1.407	2.750	4.222	4.328	4.680	4.684	4.668	4.680	4.600	4.800	4.875	4.950
Meksika	2.498	2.810	3.175	3.275	3.383	3.471	3.554	3.596	3.665	3.763	3.888	4.000
Tayland	1.552	2.041	2.692	2.813	2.990	3.170	3.300	3.250	3.220	3.300	3.450	3.490
Arjantin	1.048	1.703	2.085	2.119	2.150	2.068	2.171	2.215	2.290	2.319	2.330	2.420
Türkiye	978	1.444	1.909	1.879	2.137	2.157	2.138	2.136	2.246	2.418	2.330	2.380
Mısır	569	744	1.028	1.007	1.303	1.324	1.542	2.034	2.403	2.000	1.850	2.000
Kolombiya	794	1110	1.481	1.538	1.626	1.695	1.761	1.685	1.773	1.893	189	1.905
Birleşik Krallık				1.608	1.673	1.750	1.709	1.779	1.841	1.847	1.851	1.865
Japonya	1414	1514	1599	1.629	1.661	1.685	1.723	1.749	1.775	1.779	1.785	1.790
Peru	650	1.020	1.330	1.405	1.465	1.582	1.763	1.723	1.752	1.802	1.776	1.785
Filipinler	936	1.042	1.279	1.289	1.344	1.380	1.450	1.305	1.343	1.437	1.499	1.540
Güney Afrika	1117	1.298	1.390	1.351	1.335	1.407	1.395	1.537	1.570	1.577	1.504	1.540
Malezya	860	1.108	1.511	1.676	1.598	1.588	1.589	1.629	1.583	1.543	1.525	1.515
Ukrayna	445	885	1.132	1.136	1.169	1.232	1.383	1.404	1.365	1.232	1.300	1.340
Diğer	7.138	8.665	20.602	7.841	8.019	8.419	8.828	9.169	9.374	9.738	11.661	10.226
Toplam	65.298	79.058	91.840	89.409	91.014	92.646	97.241	99.656	101.231	102.086	103.655	105.296

Kaynak: USDA, Erişim Tarihi: 10.09.2024 ¹Tahmin

Ek Tablo 12. Ülkelere göre dünya tavuk eti ihracat miktarı (bin ton)

Ülke ¹	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024 ²
Brezilya	2.739	3.463	4.008	4.061	3.977	377	3.939	3.875	4.226	4.447	4.767	4.925
Amerika Birleşik Devletleri	2.419	3.103	2.932	3.086	3.137	3.244	3.259	3.376	3.350	3.314	3.302	3.071
Avrupa Birliği	691	935	1.186	1.839	1.894	2.004	2.148	2.038	1.839	1.702	1.649	1.745
Tayland	240	432	700	771	827	925	961	917	907	1.021	1.098	1.120
Çin	332	379	401	386	436	447	428	388	457	532	554	650
Türkiye	24	101	312	290	376	438	427	465	559	646	459	480
Ukrayna	9	25	159	236	264	318	407	428	458	419	428	440
Birleşik Krallık	0	0	0	285	334	370	376	443	357	266	224	255
Rusya	7	7	71	104	125	131	173	216	218	245	200	215
Arjantin	92	214	187	158	178	168	235	196	183	194	144	165
Beyaz Rusya	15	38	135	145	150	168	174	190	184	160	160	160
Şili	50	68	93	102	92	111	131	136	133	144	105	135
Kanada	102	147	133	134	134	124	124	129	134	112	113	118
Kore Güney	2	16	26	27	6	33	50	56	42	65	54	60
Güney Afrika	11	62	71	75	66	52	52	53	53	56	55	60
Avustralya	16	19	28	29	37	34	41	36	46	54	50	55
Suudi Arabistan	10	10	27	37	36	30	42	33	44	47	48	50
Umman	7	13	20	14	16	15	15	22	28	39	40	45
Kazakistan	0	1	5	6	3	6	10	9	19	14	28	30
Ürdün	2	21	18	15	8	13	10	10	10	19	15	15
Malezya	1	9	12	12	11	18	18	18	19	19	17	15
Vietnam		1	9	6	10	26	26	19	18	8	9	15
Guatemala	2	7	6	7	7	8	8	7	8	8	7	7
Japonya	1	8	6	6	7	7	7	8	5	4	5	5
Meksika	1	10	5	5	6	4	6	7	7	12	4	4
Diğer	6	13	14	6	4	3.394	2	2	0	0	0	0
Toplam	6.779	9.102	10.564	11.842	12.141	12.465	13.069	13.077	13.304	13.547	13.535	13.840

Kaynak: USDA, Erişim Tarihi: 19.09.2024 (Meat, chicken alınmıştır) ¹İlk 25 ülke alınmıştır. ²Tahmin

Ek Tablo 13. Ükelere göre dünya tavuk eti ithalat miktarı (bin ton)

Ülke ¹	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024 ²
Japonya	748	789	936	973	1.056	1.074	1.076	1.005	1.077	1.101	1.063	1.100
Meksika	364	549	790	791	804	820	875	842	917	915	1.006	960
Birleşik Krallık	0	0	0	795	755	774	792	732	689	903	935	940
Avrupa Birliği	609	687	730	793	745	740	770	660	647	703	722	745
Suudi Arabistan	452	652	870	878	711	629	601	618	615	594	564	560
Irak	139	522	606	563	577	529	494	468	388	486	529	555
Çin	219	286	268	430	311	342	580	999	788	633	756	550
Filipinler	32	121	205	244	266	321	366	336	437	496	438	465
Birleşik Arap Emirlikleri	167	186	364	368	363	358	410	358	384	356	420	420
Güney Afrika	189	240	436	504	508	521	485	434	371	321	342	325
Küba	113	178	224	233	281	280	289	262	353	345	314	300
Gana	51	93	130	181	211	222	259	295	363	253	277	275
Malezya	18	39	56	72	67	71	73	70	96	176	238	275
Hong Kong	222	295	312	344	291	215	293	293	258	226	228	235
Kongo (Brazzaville)	29	84	99	101	108	114	116	124	147	170	210	225
Rusya	1.240	656	250	220	225	220	224	229	245	200	240	220
Tayvan	75	110	180	161	158	214	212	252	176	218	240	200
Kanada	122	173	210	189	174	170	172	188	184	187	197	195
Angola	103	239	221	205	267	317	266	213	263	353	209	185
Kore, Güney	59	106	119	128	132	163	178	170	176	216	267	185
Kongo (Kinşasa)	39	60	83	86	94	122	131	202	235	206	172	175
Singapur	86	110	131	149	126	144	147	163	130	187	163	170
Vietnam	0	30	59	65	70	88	182	197	141	162	165	170
Guatemala	57	70	109	123	125	127	132	127	142	139	150	155
Diğer	751	1.168	1.372	1.433	1.561	1.438	1.472	1.458	1.587	1.570	1.447	1.495
Toplam	5.884	7.443	8.760	10.029	9.986	10.013	10.595	10.695	10.809	11.116	11.292	11.080

Kaynak: USDA, Erişim Tarihi: 19.09.2024 (Meat, chicken alınmıştır) ¹İlk 25 ülke alınmıştır. ²Tahmin

Ek Tablo 14. Ülkelere göre dünya tavuk eti yurtiçi tüketimi (bin ton)

Ülke ¹	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024 ²
Amerika Birleşik Devletleri	13.611	13.666	15.265	1.551	15.826	16.185	16.702	16.994	17.170	17.676	17.866	18.276
Çin	10.209	12.608	13.428	12.492	11.475	11.595	13.952	15.211	15.031	14.401	15.002	14.900
Avrupa Birliği	8.087	8.954	10.434	8.988	9.182	9.354	9.458	9.652	9.648	9.881	10.133	10.200
Brezilya	6.559	8.768	9.543	9.465	9.638	9.588	9.756	10.010	10.279	10.023	10.135	10.176
Meksika	2.861	3.349	3.960	4.061	4.181	4.287	4.423	4.431	4.575	4.666	4.890	4.956
Rusya	2.640	3.399	4.427	4.449	4.785	4.785	4.712	4.688	4.632	4.750	4.915	4.955
Japonya	2.129	2.302	2.510	2.587	2.688	2.761	2.789	2.757	2.848	2.877	2.843	2.885
Birleşik Krallık	0	0	0	2.118	2.094	2.154	2.125	2.068	2.173	2.484	2.562	2.550
Tayland	1.389	1.600	1.994	2.048	2.156	2.255	2.389	2.323	2.280	2.310	2.333	2.382
Arjantin	959	1.498	1.899	1.969	1.978	1.911	1.941	2.025	2.116	2.138	2.192	2.267
Mısır	571	870	1.107	1.134	1.525	1.388	1.603	2.102	2.441	2.050	1.910	2.070
Filipinler	964	1.159	1.483	1.522	1.615	1.700	1.828	1.615	1.781	1.917	1.942	1.998
Kolombiya	796	1.141	1.529	1.613	1.699	1.781	1.871	1.779	1.869	1.970	1.939	1.960
Türkiye	954	1.343	1.597	1.589	1.761	1.719	1.711	1.671	1.687	1.772	1.871	1.900
Peru	656	1.040	1.356	1.444	1.512	1.640	1.818	1.786	1.846	1.883	1.871	1.880
Güney Afrika	1.295	1.476	1.755	1.780	1.777	1.876	1.828	1.918	1.888	1.842	1.791	1.805
Malezya	877	1.138	1.555	1.736	1.654	1.641	1.644	1.681	1.660	1.700	1.746	1.775
Suudi Arabistan	966	1.056	1.393	1.441	1.325	1.309	1.359	1.485	1.501	1.677	1.666	1.685
Kanada	1.015	1.078	1.205	1.235	1.274	1.339	1.376	1.362	1.384	1.444	1.489	1.525
Vietnam	322	486	751	800	846	902	1.146	1.324	1.281	1.371	1.449	1.475
Avustralya	739	920	1.121	1.208	1.193	1.189	1.193	1.237	1.293	1.313	1.367	1.409
Kore Güney	508	739	963	990	988	104	107	1.066	1.064	1.071	1.111	1.100
Ukrayna	584	1.004	1.030	976	1.014	1.038	1.101	1.079	1.024	886	932	952
Tayvan	629	666	711	722	710	810	842	907	864	899	890	890
Irak	214	611	762	722	750	727	715	699	633	736	729	755
Diğer	4.819	6.450	8.177	5.004	5.167	5.239	5.410	5.409	5.793	5.835	5.811	5.876
Toplam	64.353	77.321	89.955	73.644	88.813	89.277	93.799	97.279	98.761	99.572	101.385	102.602

Kaynak: USDA, Erişim Tarihi: 10.09.2024 (Meat, chicken alınmıştır) ¹İlk 25 ülke alınmıştır. ²Tahmin

Ek Tablo 15. Ülkelere göre dünya tavuk yumurtası üretimi (bin ton)

Ülke ¹	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Çin	20.724	23.483	25.890	26.864	26.565	26.849	28.454	29.825	29.316	29.198
Hindistan	2.568	3.378	4.317	4.561	4.848	5.237	6.291	6.713	6.710	6.571
Amerika Birleşik Devletleri	5.350	5.437	5.757	6.047	6.351	6.518	6.707	6.659	6.639	6.528
Endonezya	857	1.121	1.373	1.486	4.633	4.688	4.753	5.142	5.525	5.942
Brezilya	1.675	1.948	2.261	2.260	2.883	3.030	3.150	3.261	3.298	3.342
Meksika	2.025	2.381	2.653	2.720	2.771	2.872	2.950	3.016	3.047	3.102
Japonya	2.481	2.515	2.521	2.562	2.601	2.628	2.640	2.633	2.574	2.597
Rusya Federasyonu	2.050	2.261	2.357	2.413	2.484	2.486	2.492	2.492	2.496	2.560
Türkiye	753	740	1.045	1.131	1.205	1.228	1.244	1.237	1.206	1.238
Pakistan	401	556	721	761	803	848	895	946	1.000	1.058
Almanya	795	662	801	818	826	846	938	967	981	986
Arjantin	389	554	765	802	813	829	830	873	885	841
Kolombiya	492	585	729	769	830	876	863	983	1.022	813
İran (İslam Cumhuriyeti)	759	767	777	810	674	724	869	756	783	803
Kore Cumhuriyeti	515	590	724	716	715	757	735	735	736	753
Tayland	469	613	690	690	695	710	696	705	714	726
Malezya	442	587	779	821	845	805	654	774	818	720
Filipinler	320	387	445	462	492	534	583	606	661	708
Ukrayna	748	974	960	855	887	922	954	924	804	682
Nijerya	500	609	660	650	660	640	640	711	640	664
Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı	609	658	699	722	752	777	791	774	806	634
Kanada	399	452	497	532	552	576	592	604	611	624
Mısır	235	291	356	329	406	404	540	602	654	614
Güney Afrika	375	413	523	478	445	476	565	594	549	562
Peru	182	285	386	401	415	452	488	498	504	511
Diğer	10.588	11.967	13.474	13.597	13.853	11.013	10.322	9.438	9.449	9.188
Toplam	56.701	64.214	72.159	74.255	79.002	77.725	80.637	82.466	82.429	81.965

Kaynak: FAOSTAT, Erişim Tarihi: 19.09.2024 ¹İlk 25 ülke alınmıştır.

Ek Tablo 16. Ülkelere göre dünya tavuk yumurtası ihracat miktarı (bin ton)

Ülke ¹	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Hollanda	267	409	426	350	406	453	390	415	351	238
Polonya	49	153	234	235	265	203	216	198	148	227
Türkiye	11	132	218	289	348	361	275	218	221	222
Almanya	96	115	142	156	149	134	136	118	117	115
Çin, anakara	80	100	93	98	82	70	71	73	68	107
Amerika Birleşik Devletleri	74	86	166	150	140	147	178	159	201	106
Belçika	76	78	60	61	79	135	87	94	93	99
İspanya	103	123	90	77	97	108	118	124	124	92
Malezya	60	89	95	104	116	125	122	114	114	72
Beyaz Rusya	26	33	44	45	42	34	41	37	39	39
Letonya	3	19	15	19	21	18	22	22	23	37
Hindistan	59	35	34	26	27	31	29	16	17	34
Ürdün	1	9	1	0	1	7	27	55	135	33
Japonya	0	1	2	3	4	6	9	18	22	31
Çekya	7	8	15	16	15	16	16	18	20	29
Fransa	39	57	44	37	35	30	28	33	35	25
Rusya Federasyonu	6	13	12	15	27	33	34	30	31	25
Tayland	7	9	18	11	11	21	17	14	17	23
Bulgaristan	3	10	14	15	15	15	18	23	27	23
Romanya	0	6	11	7	11	13	15	12	13	22
Birleşik Krallık	9	7	12	11	15	18	19	18	22	21
İsveç	3	3	5	6	5	6	5	13	5	20
Brezilya	8	14	27	18	16	24	18	13	22	20
Portekiz	5	9	18	21	17	13	15	18	18	14
Finlandiya	9	9	8	9	8	10	10	8	11	14
Diğer	109	300	244	210	257	326	304	279	384	161
Toplam	1.111	1.826	2.049	1.990	2.208	2.358	2.218	2.141	2.280	1.849

Kaynak: FAOSTAT, Erişim Tarihi: 20.09.2024, (Eggs, hen, in Shell) ¹İlk 25 ülke alınmıştır.

Ek Tablo 17. Ükelere göre dünya tavuk yumurtası ihracat değeri (milyon dolar)

Ülke ¹	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Hollanda	331	813	591	553	688	775	705	738	876	860
Amerika Birleşik Devletleri	161	246	504	424	392	439	440	431	555	542
Polonya	46	190	283	237	369	282	283	262	228	442
Türkiye	18	156	273	289	376	430	297	256	375	393
Almanya	131	229	264	274	292	300	277	265	279	298
İspanya	92	163	148	109	150	174	170	200	213	227
Çin	64	132	182	176	121	120	123	117	131	203
Çin, anakara	62	127	174	168	113	110	112	105	120	194
Belçika	72	130	169	156	164	188	158	183	189	192
Malezya	53	103	116	106	110	142	144	123	134	150
Birleşik Krallık	32	51	126	67	85	103	112	125	116	107
Fransa	80	124	100	80	86	82	78	80	93	91
Brezilya	15	73	73	51	53	74	64	42	68	83
Çekya	12	22	45	38	42	42	46	47	62	72
Letonya	3	21	19	20	28	24	27	28	31	66
Japonya	0	3	5	8	10	14	20	43	53	64
Macaristan	15	43	41	34	30	34	35	37	51	62
Beyaz Rusya	18	33	41	37	32	29	37	34	45	61
Bulgaristan	4	21	33	25	33	34	40	43	61	57
Hindistan	43	39	40	38	40	45	41	24	29	52
İrlanda	4	4	18	13	14	13	16	19	41	43
İsveç	5	10	12	12	13	15	16	25	16	42
Portekiz	7	15	33	28	34	25	34	36	42	39
Romanya	0	8	14	8	14	19	20	17	20	36
Tayland	5	12	27	18	17	32	25	21	25	30
Diğer	117	454	257	175	263	318	193	178	236	173
Toplam	1.390	3.222	3.588	3.144	3.569	3.863	3.513	3.479	4.089	4.579

Kaynak: FAOSTAT, Erişim Tarihi: 20.09.2024, (Eggs, hen, in Shell) ¹/İlk 25 ülke alınmıştır.

Ek Tablo 18. Ükelere göre dünya tavuk yumurtası ithalat miktarı (bin ton)

Ülke ¹	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Hollanda	88	169	202	190	223	243	266	261	252	393
Almanya	273	482	410	441	413	413	397	382	325	317
Çin	92	103	150	162	171	181	213	197	198	189
Belçika	42	61	57	70	77	59	91	133	124	186
Çin, Hong Kong ÖİB	85	95	139	150	157	165	194	182	183	172
Birleşik Arap Emirlikleri	29	15	65	71	85	88	101	101	99	114
Singapur	55	76	76	96	96	107	116	106	81	108
Fransa	83	54	41	60	68	61	64	57	48	70
Meksika	7	7	56	63	57	46	45	43	83	64
İtalya	14	40	61	41	37	45	34	42	33	58
Katar	8	18	31	29	34	35	40	37	33	38
Kanada	27	25	61	48	39	49	52	27	32	34
Umman	14	17	15	16	24	27	31	31	28	33
Irak	4	199	228	282	343	327	133	35	34	31
Rusya Federasyonu	7	17	90	88	77	75	95	79	72	28
Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı	38	36	32	30	20	17	21	30	25	27
Çekya	21	23	26	26	21	20	20	18	25	27
İsviçre	28	34	30	28	29	28	28	30	28	25
Macaristan	15	9	13	13	18	16	18	25	19	24
Yunanistan	4	6	11	10	13	14	16	17	17	22
Letonya	1	6	8	5	6	9	13	10	11	19
Polonya	12	19	16	18	15	12	9	11	27	19
Avusturya	19	22	20	20	23	27	31	26	15	18
Suudi Arabistan	4	2	2	1	4	17	10	54	27	18
Kuveyt	13	4	0	0	1	1	1	1	16	17
Diğer	110	137	227	150	148	144	203	221	291	167
Toplam	1.093	1.676	2.067	2.108	2.199	2.226	2.242	2.156	2.126	2.218

Kaynak: FAOSTAT, Erişim Tarihi: 20.09.2024, (Eggs, hen, in Shell) ¹İlk 25 ülke alınmıştır.

Ek Tablo 19. Ükelere göre dünya tavuk yumurtası ithalat değeri (milyon dolar)

Ülke ¹	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Almanya	336	835	603	634	665	734	612	631	603	684
Hollanda	96	231	252	234	338	389	396	393	410	504
Çin	76	139	199	185	192	228	231	233	257	297
Çin, Hong Kong ÖİB	73	128	182	168	174	207	207	212	236	270
Meksika	24	27	181	168	169	173	184	143	230	261
Singapur	58	103	120	113	109	134	147	136	151	209
Belçika	42	94	106	113	147	146	145	144	154	185
Rusya Federasyonu	28	94	256	195	174	208	256	237	250	169
Birleşik Arap Emirlikleri	23	31	96	90	101	103	108	113	127	159
Kanada	45	60	156	77	83	102	81	67	83	159
Fransa	65	86	96	79	106	95	86	81	77	145
Irak	7	321	337	330	439	433	228	112	177	132
Suudi Arabistan	13	9	8	4	25	61	52	139	141	119
İtalya	21	54	75	45	58	59	46	54	50	99
Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı	62	90	73	47	38	31	37	86	63	81
Amerika Birleşik Devletleri	16	27	111	35	26	28	30	31	43	79
Umman	16	25	23	33	54	58	64	60	64	62
Macaristan	25	21	31	19	35	27	30	40	37	60
Katar	9	30	56	56	57	51	52	50	50	59
İsviçre	39	68	55	56	55	58	55	60	62	59
Çekya	17	37	40	33	38	32	28	28	46	58
Brezilya	15	20	23	17	19	32	40	42	36	55
Yunanistan	10	10	20	17	23	27	27	27	31	50
Türkiye	15	12	18	18	23	31	31	33	52	50
Danimarka	22	21	25	23	25	29	31	35	32	45
Diğer	303	507	514	419	486	503	479	491	786	667
Toplam	1.456	3.080	3.656	3.208	3.659	3.979	3.683	3.678	4.248	4.717

Kaynak: FAOSTAT, Erişim Tarihi: 20.09.2024, (Eggs, hen, in Shell) ¹İlk 25 ülke alınmıştır.

Ek Tablo 20. Dünya tavuk eti ihraç fiyatları (\$/ton)

Yıl	ABD	Brezilya
2005	847	1.228
2010	1.032	1.671
2015	1.002	1.604
2016	914	1.501
2017	1.000	1.631
2018	970	1.537
2019	972	1.618
2020	962	1.407
2021	1.165	1.626
2022	1.332	1.985
2023	1.251	1.856
2024*	1.316	1.789

Kaynak: FAOSTAT, Erişim Tarihi: 21.09.2024 (USA: Broiler cuts, export unit value, Brazil: Export unit value for chicken (f.o.b.))

*İlk 8 ay ortalaması alınmıştır.

Ek Tablo 21. Dünya tavuk eti üretici fiyatları (\$/ton)

Ülke	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Çin	1.438	2.484	0	2.009	1.681	1.952	3.346	3.349	3.584	2.831
Rusya Federasyonu	1.970	2.329	1.535	1.408	1.604	1.557	1.638	1.729	2.078	1.900
Meksika	1.646	1.920	1.847	1.599	1.634	1.668	1.705	1.637	1.857	1.846
Fransa	1.489	1.849	1.706	1.686	1.706	1.778	1.730	1.765	1.828	-
Almanya	-	-	1.511	1.449	1.460	1.379	1.256	1.281	1.327	1.786
Kazakistan	-	-	1.039	1.198	1.259	1.214	1.205	-	1.251	1.457
İspanya	-	-	1.228	1.143	1.309	1.368	1.178	1.202	1.245	1.405
Arjantin	-	-	1.516	1.369	1.324	1.232	1.155	1.075	-	-
Malezya	1.360	2.204	2.023	2.049	2.011	2.218	1.677	-	-	-
Birleşik Krallık	1.318	1.624	-	-	-	-	-	-	-	-

Kaynak: FAOSTAT, Erişim Tarihi: 21.09.2024

Ek Tablo 22. Dünya tavuk yumurtası üretici fiyatları (\$/ton)

Ülke	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ABD	490	985	2.322	1.077	1.214	1.619	1.171	-	1.380	3.116
İspanya	1.495	1.618	1.494	1.282	1.644	1.741	1.449	1.538	1.643	2.308
Almanya	1.316	2.510	1.406	1.278	1.837	1.799	1.548	1.493	1.324	1.868
Hollanda	685	1.105	1.168	1.027	1.391	1.360	1.190	1.154	1.190	1.798
Polonya	1.012	1.158	1.102	932	1.288	1.099	1.083	1.070	1.243	1.796
Çin, anakara	675	1.004	911	986	1.106	1.318	1.548	1.465	1.122	1.653
Brezilya	669	1.027	1.981	2.119	-	1.268	1.221	1.060	1.274	1.565
Rusya Federasyonu	1.081	1.377	1.222	1.114	1.091	1.111	1.153	1.079	1.359	1.441
Malezya	1.012	1.501	1.494	1.326	1.240	1.404	1.425	1.229	1.277	1.392
Beyaz Rusya	1.024	1.450	1.239	1.170	1.206	1.166	1.208	1.067	1.239	1.278
Türkiye	1.809	2.141	1.759	1.640	1.477	1.268	1.041	872	1.007	1.241
Belçika	576	1.032	644	512	782	690	654	662	704	1.114
Fransa	879	1.224	1.258	1.220	1.695	1.662	1.476	1.380	1.519	-
Ukrayna	851	1.027	1.038	753	746	1.019	808	809	1.195	-

Kaynak: FAOSTAT, Erişim Tarihi: 21.09.2024

Ek Tablo 23. Türkiye kümes hayvan sayıları (bin adet)

Yıl	Et tavuğu	Yumurta tavuğu	Hindi	Kaz	Ördek	Toplam
2005	257.221	60.276	3.697	1.067	656	322.917
2010	163.985	70.934	2.942	716	397	238.973
2015	213.658	98.597	2.828	851	398	316.332
2016	220.322	108.689	3.183	933	414	333.541
2017	221.245	121.556	3.872	978	492	348.144
2018	229.507	124.055	4.043	1.080	533	359.218
2019	221.842	120.725	4.541	1.157	520	348.785
2020	258.046	121.303	4.798	1.374	560	386.081
2021	270.393	121.001	4.704	1.478	540	398.115
2022	251.290	109.806	3.670	1.386	433	366.585
2023	254.178	114.477	3.379	1.328	421	373.752

Kaynak: TÜİK, Erişim Tarihi: 15.09.2024

Ek Tablo 24. Türkiye kesilen tavuk sayısı ile tavuk eti ve tavuk yumurtası üretimi (bin adet/ton)

Yıl	Kesilen tavuk sayısı (bin adet)	Tavuk eti üretimi (ton)	Yumurta üretimi (bin adet)	Yumurta üretimi (ton)*
2005	538.900	936.697	12.052.455	753.278
2010	843.898	1.444.059	11.840.396	740.025
2015	1.118.719	1.909.276	16.727.510	1.045.469
2016	1.101.572	1.879.018	18.097.605	1.131.100
2017	1.228.444	2.136.734	19.281.196	1.205.075
2018	1.228.533	2.156.671	19.643.711	1.227.732
2019	1.207.088	2.138.451	19.898.126	1.243.633
2020	1.200.707	2.136.263	19.788.063	1.236.754
2021	1.243.409	2.245.770	19.297.591	1.206.099
2022	1.347.727	2.417.995	19.808.539	1.238.034
2023	1.270.251	2.328.791	20.637.732	1.289.858

Kaynak: TÜİK, Erişim Tarihi: 15.09.2024 * 16 adet yumurta 1 kg kabul edilmiştir.

Ek Tablo 25. Türkiye’de civciv üretimi için kuluçkaya basılan yumurta sayıları (bin adet)

Yıl	Etlik piliç	Yumurtacı tavuk	Hindi
2015	1.481.944	171.047	7.010
2016	1.450.725	178.261	6.742
2017	1.614.312	183.345	9.096
2018	1.610.186	190.840	8.840
2019	1.630.783	191.474	9.158
2020	1.637.775	171.913	8.040
2021	1.684.939	179.092	7.680
2022	1.756.970	193.464	7.661
2023	1.703.262	220.368	6.644
2024 ¹	911.028	106.016	2.004

Kaynak: TÜİK, Erişim Tarihi: 15.09.2024, ¹ ilk altı ay verisi alınmıştır.

Ek Tablo 26. Bölgelere göre et tavuğu sayısı (bin adet)

Bölgeler	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Doğu Marmara	74.791	73.439	78.772	76.115	76.149	74.309	88.783	92.773	78.438	76.648
Ege	35.013	56.523	56.363	58.914	59.320	58.317	70.178	70.651	63.122	70.446
Batı Marmara	20.343	30.217	29.491	32.735	32.168	31.820	37.605	38.798	40.777	36.796
Akdeniz	13.726	21.100	20.975	24.364	33.021	26.642	28.384	30.157	29.427	31.421
Batı Karadeniz	10.037	12.996	14.210	12.826	11.999	13.141	12.499	12.823	11.892	11.980
Ortadoğu Anadolu	3.255	6.150	8.223	5.909	6.443	6.869	6.978	11.140	12.319	11.678
Batı Anadolu	4.739	11.364	9.437	7.326	7.478	7.578	10.162	10.176	11.202	9.221
Orta Anadolu	860	471	533	578	591	285	1.053	1.513	1.487	2.989
Kuzeydoğu Anadolu	26	-	545	705	746	1.182	797	822	853	1.036
Güneydoğu Anadolu	505	690	735	766	708	796	641	718	905	1.025
İstanbul	677	478	771	714	666	683	715	675	738	700
Doğu Karadeniz	12	231	269	294	216	219	253	148	129	208
Toplam	163.985	213.658	220.322	221.245	229.507	221.842	258.046	270.393	251.290	254.148

Kaynak: TÜİK, Erişim Tarihi: 15.09.2024

Ek Tablo 27. Bölgelere göre yumurta tavuğu sayısı (bin adet)

Bölgeler	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ege	22.248	32.937	37.811	42.481	44.348	40.252	41.672	40.131	37.251	36.893
Batı Anadolu	12.877	17.220	18.140	21.873	20.138	18.086	17.178	16.351	15.464	17.624
Doğu Marmara	5.029	8.379	9.926	12.003	14.356	15.957	14.450	17.822	12.809	12.978
Güneydoğu Anadolu	2.470	5.283	5.662	6.228	7.079	8.049	9.460	10.104	9.897	9.969
Batı Karadeniz	7682	8586	9732	9742	8893	9578	9185	8392	8917	8612
Orta Anadolu	6.774	8.310	8.295	9.238	9.411	8.730	8.139	6.782	6.655	7.654
Akdeniz	3.284	4.707	4.935	5.171	5.363	5.322	6.594	6.791	6.330	7.436
Batı Marmara	6.554	8.132	8.589	9.117	8.640	8.324	8.573	8.296	6.251	6.670
Ortadoğu Anadolu	1.552	2.160	2.378	2.896	3.126	3.326	3.444	3.418	3.412	3.506
Kuzeydoğu Anadolu	1.105	1.339	1.316	1.225	1.178	1.582	1.553	1.517	1.481	1.459
İstanbul	984	1.096	1.449	1.130	1.087	1.080	502	745	794	1.083
Doğu Karadeniz	374	448	458	452	438	439	552	651	544	591
Toplam	70.934	98.597	108.689	121.556	124.055	120.725	121.303	121.001	109.806	114.477

Kaynak: TÜİK, Erişim Tarihi: 15.09.2024

Ek Tablo 28. İllere göre et tavuğu sayısı (bin adet)

İller	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Manisa	14.519	27.390	27.320	30.076	28.163	27.946	37.804	38.856	30.361	37.853
Balıkesir	16.746	24.274	23.521	26.876	26.161	25.761	30.498	31.563	33.477	29.175
Sakarya	26.627	20.166	21.938	26.584	27.922	27.944	28.657	29.518	25.582	24.568
Bolu	30.860	28.331	31.783	24.248	24.228	23.973	30.260	34.296	21.906	23.723
Mersin	5.486	16.499	16.235	17.107	25.893	19.408	20.157	21.164	20.792	21.924
Uşak	3.636	8.152	8.621	10.002	10.414	10.442	11.001	10.850	11.976	12.762
İzmir	10.971	14.021	13.731	12.818	13.982	13.574	14.868	13.334	13.211	12.241
Ankara	3.999	10.607	9.013	6.978	7.170	6.996	9.843	9.867	10.601	9.012
Bilecik	634	1.540	1.917	4.227	4.152	4.456	5.374	6.003	8.404	7.868
Adana	6.342	3.500	3.456	6.040	6.316	6.006	5.675	6.223	6.864	7.674
Kocaeli	4.871	7.588	8.023	5.554	5.541	5.441	7.660	7.481	9.049	7.264
Çanakkale	3.562	5.861	5.905	5.797	5.945	5.996	6.665	6.781	6.907	7.101
Elazığ	2.016	3.733	3.656	4.146	3.860	3.773	2.853	5.165	5.749	5.717
Malatya	1.239	2.413	2.846	1.437	2.257	2.724	3.453	5.251	5.828	5.281
Zonguldak	6.789	4.943	6.353	6.468	5.896	6.442	6.334	6.337	6.372	5.159
Bursa	3.644	5.449	5.393	5.812	4.695	2.362	6.085	5.641	5.398	5.080
Düzce	5.783	7.228	7.043	6.876	7.164	7.481	7.770	6.709	4.761	4.732
Denizli	1.067	3.147	2.864	3.084	3.399	3.762	3.624	4.220	4.670	4.456
Eskişehir	2.345	3.124	2.662	2.814	2.448	2.651	2.976	3.125	3.338	3.413
Aydın	2.145	2.776	2.622	2.022	2.518	1.907	1.956	2.233	2.112	2.397
Çankırı	914	2.634	2.813	2.625	2.469	2.435	2.254	2.209	1.968	2.223
Niğde	200	360	425	405	400,4	204	550	692,1	956	2.189
Samsun	1.361	2.991	2.598	1.642	1.219	1.588	1.099	1.284	988	1.814
Karabük	490	845	1.250	410	770,5	990	1411	1.482	1.287	1.323
Erzincan	0	0	544,5	705	744	1.182	797	820	853	1.036
Toplam	156.245	207.571	212.533	214.753	223.726	215.447	249.626	261.106	243.409	245.983

Kaynak: TÜİK, Erişim Tarihi: 15.09.2024

Ek Tablo 29. İllere göre yumurta tavuğu sayısı (bin adet)

İller	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Afyonkarahisar	9.382	18.469	16.731	18.594	19.113	15.975	16.282	16.825	14.915	14.635
Manisa	5.325	4.315	11.462	12.930	12.599	11.937	11.330	12.062	11.278	12.221
Konya	8.723	11.557	11.995	15.216	13.090	12.566	10.848	9.476	8.835	10.702
Gaziantep	533	2.889	2.987	3.575	4.105	4.688	5.242	5.803	6.118	6.305
Balıkesir	5.335	6.621	7.087	7.379	6.868	6.573	7.402	7.171	5.224	5.674
Ankara	3.072	4.530	4.967	5.484	5.850	4.404	5.064	5.599	5.211	5.409
Bursa	1.933	4.450	5.728	6.894	6.270	7.826	5.650	8.954	5.535	5.366
İzmir	3.531	5.647	5.498	5.689	7.558	7.707	5.919	6.468	6.644	5.231
Kayseri	3.239	3.727	3.679	4.726	4.826	4.360	3.866	2.991	3.105	3.618
Mersin	972	1.934	1.699	1.651	1.516	1.809	2.796	2.795	2.705	3.578
Çorum	3.864	4.229	5.369	4.706	4.325	4.794	3.629	3.364	3.790	3.262
Bolu	267	483	504	593	3.739	3.680	3.291	3.524	2.501	2.767
Mardin	247	833	1.024	1.022	1.406	1.503	2.168	1.851	2.037	2.045
Amasya	1.012	1.404	1.387	1.640	1.474	1.651	1.911	1.816	2.082	2.036
Sakarya	810	1.220	964	1.833	1.747	1.868	2.110	2.360	2.139	2.017
Denizli	1.715	2.050	1.398	1.922	2.043	1.827	2.036	1.925	1.560	1.975
Samsun	1.287	1.429	1.379	1.675	1.487	1.496	1.849	1.437	1.326	1.799
Elazığ	362	921	960	1.221	1.300	1.333	1.549	1.640	1.627	1.602
Karaman	1.082	1.133	1.177	1.173	1.198	1.116	1.267	1.276	1.418	1.513
Eskişehir	1.010	1.136	1.656	1.659	1.565	1.598	1.917	1.702	1.417	1.510
Kütahya	556	1.140	1.146	1.171	1.114	1.110	1.104	1.252	1.328	1.216
Kahramanmaraş	316	595	706	1.087	1.236	1.344	1.246	1.343	1.004	1.143
İstanbul	984	1.096	1.449	1.130	1.087	1.080	502	745	794	1.083
Nevşehir	811	809	819	972	956	944	1.009	876	905	1.053
Diğer	14.567	15.979	16.921	17.614	17.582	17.536	21.317	17.745	16.309	16.715
Toplam	70.934	98.597	108.689	121.556	124.055	120.725	121.303	121.001	109.806	114.477

Kaynak: TÜİK, Erişim Tarihi: 15.09.2024

Ek Tablo 30. Türkiye kanatlı eti ihracat miktarı (ton)

Ürün	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Et Tavuğu	44.337	138.395	353.911	356.842	448.421	497.862	477.596	518.771	583.387	664.714	493.509
Hindi	1.982	953	3.785	4.554	7.415	9.760	13.331	8.885	7.737	7.432	5.490
Beç Tavuğu	0	0	407	293	1.589	2.882	4.019	4.512	6.778	2.113	570
Ördek	0	0	13	19	23	29	42	26	32	16	51
Kaz	0	0	0	0	0	0	48	0	0	0	0
Toplam	46.320	139.355	358.116	361.708	457.448	510.533	495.035	532.194	597.934	674.275	499.620

Kaynak: TÜİK, Erişim Tarihi: 13.09.2024 (0207 GTİP Kümes hayvanları eti ve sakatat; 2015 yılı öncesi Özel Ticaret Sistemi, 2015 yılı ve sonrası Genel Ticaret Sistemi verileridir)

Ek Tablo 31. Türkiye kanatlı eti ihracat değeri (bin dolar)

Ürün	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Et Tavuğu	32.016	202.257	448.650	386.726	557.985	587.682	579.934	525.944	816.899	1.067.455	795.712
Hindi	1.684	1.025	7.358	10.695	11.067	14.131	21.295	14.081	15.398	17.701	15.373
Beç Tavuğu	0	0	656	427	2.073	3.681	5.700	5.730	12.040	3.889	967
Ördek	0	0	51	69	40	77	116	69	114	82	240
Kaz	0	0	0	1	0	2	107	0	2	0	0
Toplam	33.702	203.282	456.715	397.918	571.165	605.573	607.152	545.824	844.459	1.089	812.292

Kaynak: TÜİK, Erişim Tarihi: 13.09.2024 (0207 GTİP Kümes hayvanları eti ve sakatat; 2015 yılı öncesi Özel Ticaret Sistemi, 2015 yılı ve sonrası Genel Ticaret Sistemi verileridir)

Ek Tablo 32. Türkiye kanatlı eti ithalat miktarı (ton)

Ürün	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Et Tavuğu ¹	143	446	11.807	44.428	53.391	50.926	43.953	44.395	40.711	63.190	67.854
Hindi	21	0	76	215	214	66	65	47	2	0	109
Ördek	0	33	90	73	17	59	58	12	11	0	0
Beç Tavuğu	0	0	1	1	0	24	49	24	10	0	0
Kaz	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	164	479	12.492	44.997	54.239	51.626	44.592	44.742	40.927	63.190	67.963

Kaynak: TÜİK, Erişim Tarihi: 13.09.2024 (0207 GTİP Kümes hayvanları eti ve sakatat; 2015 yılı öncesi Özel Ticaret Sistemi, 2015 yılı ve sonrası Genel Ticaret Sistemi verileridir)

¹Türkiye tavuk eti ithalatı bulunmamakta olup karşı ülke tarafından reddedilen veya ticari anlaşmazlıklar vb. sebeplerle ihracattan geri dönen sevkiyatları TÜİK verilerinde "ithalat" olarak değerlendirilmektedir.

Ek Tablo 33. Türkiye kanatlı eti ithalat değeri (bin dolar)

Ürün	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2024
Et Tavuğu ¹	189	745	11.342	36.391	53.063	42.859	41.258	37.130	54.214	105.337	110.239
Hindi	55	0	348	324	386	202	187	76	4	0	256
Ördek	0	96	421	270	60	320	301	28	73	0	0
Beç Tavuğu	0	0	5	2	0	32	96	32	6	0	0
Kaz	0	0	7	7	0	15	0	0	0	0	0
Toplam	244	841	19.648	41.116	62.787	51.873	49.107	41.946	58.274	105.338	110.495

Kaynak: TÜİK, Erişim Tarihi: 13.09.2024 (0207 GTİP Kümes hayvanları eti ve sakatat; 2015 yılı öncesi Özel Ticaret Sistemi, 2015 yılı ve sonrası Genel Ticaret Sistemi verileridir)

¹Türkiye tavuk eti ithalatı bulunmamakta olup karşı ülke tarafından reddedilen veya ticari anlaşmazlıklar vb. sebeplerle ihracattan geri dönen sevkiyatları TÜİK verilerinde "ithalat" olarak değerlendirilmektedir.

Ek Tablo 34. Türkiye yumurta ticaret verileri (ton/bin dolar)

Yıl/GTİP	İhracat Miktarı (ton)		İhracat Değeri (bin dolar)		İthalat Miktarı (ton)		İthalat Değeri (bin dolar)	
	0407	0408	0407	0408	0407	0408	0407	0408
2005	10.824	0	18.505	1	1.350	51	14.764	260
2010	131.588	1	156.169	8	848	158	11.590	844
2015	218.562	0	274.218	5	1.473	93	17.924	388
2016	289.816	1	290.037	10	1.501	53	18.116	236
2017	350.088	81	377.651	109	1.608	702	22.408	1105
2018	365.099	84	434.392	143	1.772	67	29.122	251
2019	275.032	74	296.770	105	1.920	60	28.921	274
2020	217.903	55	256.113	67	1.951	59	32.451	271
2021	221.215	159	374.885	418	2.506	18	51.761	109
2022	221.692	325	393.094	698	2.485	24	49.983	88
2023	201.732	55	403.487	162	2.291	69	43.873	88

Kaynak: TÜİK, Erişim Tarihi: 13.09.2024 (0407 GTİP; Kuş ve kümes hayvanlarının kabuklu yumurtaları, 0408 GTİP; Kuş, kümes hayvanlarının kabuksuz yumurtaları ve yumurta sarıları: 2015 yılı öncesi Özel Ticaret Sistemi, 2015 yılı ve sonrası Genel Ticaret Sistemi verileridir)

Ek Tablo 35. Türkiye tavuk eti ihracat miktarı (ton)

Ülke ¹	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Irak	238.131	546.227	176.858	179.156	239.143	267.338	266.717	277.266	266.509	377.893	291.918
İran	4.475	1.884	0	108	592	132	1.651	2.729	76.188	28.681	22.584
Kongo	6.788	18.361	5.784	9.361	19.290	13.416	18.359	17.840	24.372	23.632	21.760
Belarus	0	40	0	0	0	0	0	0	1.959	11.517	15.425
Özbekistan	1.063	3.143	367	654	2.297	1.343	6.254	6.165	15.878	9.556	14.134
Moritanya	0	0	0	0	0	988	2.910	4.086	5.918	11.342	11.633
Gürcistan	8.368	22.002	5.530	5.975	8.025	10.539	10.404	13.738	13.437	12.835	11.246
Türkmenistan	0	2.413	114	1.085	5.179	11.700	5.993	10.304	7.809	12.432	11.152
Gana	1.913	738	1.488	931	571	4.191	4.160	5.632	9.391	9.069	8.845
Vietnam	1.316	408	2.451	19.501	5.852	12.160	7.338	1.550	5.912	135	8.531
Libya	10.194	23.669	16.196	12.293	10.792	45.659	21.721	27.228	27.363	18.914	7.457
Suriye	51.257	151.255	26.820	40.529	39.594	19.341	8.442	10.573	9.956	7.806	7.200
Angola	5.712	14.778	8.123	5.319	6.341	10.817	11.643	6.149	5.781	7.367	6.398
BAE	1.552	5.644	7.728	9.248	13.778	13.621	11.434	8.648	6.375	10.641	5.912
Kuveyt	130	460	408	539	912	1.162	945	4.407	5.989	8.463	5.717
Kongo Demokratik Cumhuriyeti	7.380	23.281	9.586	7.381	11.107	8.993	8.688	10.261	5.052	10.002	5.597
Bosna-Hersek	3.000	4.393	1.579	1.088	541	1.644	1.069	530	953	2.452	2.429
Laos	3.850	5.714	1.192	2.444	190	3.953	7.561	2.108	0	0	2.368
Sierra Leone	964	1	49	0	26	493	1.578	1.718	2.680	2.409	2.315
Malezya	53	0	46	50	27	129	131	151	82	259	2.279
Katar	543	1.471	725	1.161	3.649	4.907	4.596	5.184	2.789	6.138	1.809
Liberya	2.056	3.786	1.337	2.229	1.379	2.071	1.367	1.413	975	2.389	1.712
Hong Kong	40.323	88.846	38.015	30.126	42.270	38.216	37.052	50.830	6.540	1.114	769
Gine	829	780	101	340	362	388	542	365	1.283	2.253	451
Diğer	33.980	116.938	49.414	27.325	36.504	24.658	37.041	49.898	80.195	87.414	23.845
Toplam	423.877	1.036.229	353.911	356.842	448.421	497.862	477.596	518.771	583.387	664.714	493.485

Kaynak: TÜİK, (Erişim Tarihi: 16.09.2024) (0207 GTİP Kümes hayvanları eti ve sakatat)

¹İlk 25 ülke alınmıştır.

Ek Tablo 36. Türkiye tavuk eti ihracat değeri (bin dolar)

Ülke ¹	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Irak	483.578	1.009.175	281.648	243.624	342.556	343.642	368.258	301.985	411.776	645.927	519.380
İran	10.797	4.341	0	142	851	153	2.499	1.882	126.142	45.096	48.535
Kongo	8.646	21.809	7.169	5.891	17.676	10.987	15.215	15.807	25.430	29.586	25.874
Belarus	0	14	0	0	0	0	0	0	2.279	16.411	24.602
Moritanya	0	0	0	0	0	1.257	3.921	4.990	8.891	19.329	18.391
Gürcistan	9.081	23.100	5.467	6.045	8.359	10.857	11.905	12.479	16.345	18.654	16.067
Özbekistan	748	1.840	173	263	1.239	642	3.414	2.811	15.432	10.041	15.135
Libya	21.141	43.739	26.924	19.312	18.130	64.908	30.154	32.265	39.823	31.073	11.975
Türkmenistan	0	2.417	100	515	3.873	5.996	2.457	5.388	5.054	9.599	10.244
Kuveyt	421	1.594	1.103	1.152	1.883	2.508	2.217	5.699	9.351	15.351	9.563
BAE	3.480	12.115	9.851	8.172	12.835	12.119	12.535	7.768	6.794	15.740	8.344
Suriye	53.202	164.967	27.300	32.053	35.834	15.797	6.589	8.045	9.274	7.534	7.176
Gana	1.728	604	1.709	698	485	2.115	2.376	2.831	7.750	8.012	6.944
Bosna-Hersek	2.478	5.438	1.636	1.248	1.161	2.871	2.164	1.010	2.130	5.676	6.841
Kongo Demokratik Cumhuriyeti	9.070	27.330	10.846	5.133	10.088	7.710	7.685	8.740	4.904	11.985	6.465
Vietnam	1.320	606	1.532	14.179	6.380	9.949	4.340	560	2.257	51	6.282
Angola	7.206	18.133	8.990	3.453	5.714	9.122	9.714	5.340	5.286	8.143	5.247
Katar	1.882	4.939	1.800	2.177	8.106	10.484	10.075	9.929	4.695	11.727	3.633
Laos	3.882	8.474	1.313	1.978	273	4.915	6.534	1.516	0	0	2.503
Malezya	73	0	20	17	9	51	70	84	57	177	1.710
Sierra Leone	413	3	21	1	9	260	934	992	1.780	2.304	1.627
Liberya	1.953	2.668	836	943	675	1.141	780	710	794	1.921	1.355
Hong Kong	33.037	106.799	30.981	22.757	48.818	41.667	28.496	42.419	5.103	849	580
Bahreyn	107	209	574	684	725	518	786	1.318	1.287	2.161	576
Diğer	39.849	116.366	28.658	16.289	32.306	28.013	46.815	51.376	104.266	150.110	36.603
Toplam	694.094	1.576.679	448.650	386.726	557.985	587.682	579.934	525.944	816.899	1.067.455	795.651

Kaynak: TÜİK, Erişim Tarihi: 16.09.2024 (0207 GTİP Kümes hayvanları eti ve sakatat)

¹İlk 25 ülke alınmıştır.

Ek Tablo 37. Ülkelere göre tavuk yumurtası ihracat miktarı (ton)

Ülke ¹	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
BAE	1.241	2.325	4.212	9.068	8.078	8.114	17.760	41.155	56.843	92.134	84.931
Katar	757	652	1.072	2.683	9.874	13.436	24.250	24.875	27.348	31.107	21.331
Irak	257.748	494.246	168.226	245.542	310.334	294.178	114.580	15.449	10.035	17.138	19.459
Suriye	6.503	52.059	25.052	17.253	4.410	1.390	55.956	50.545	35.431	9.378	13.259
Bahreyn	42	0	149	2.395	2.588	3.555	2.445	6.567	7.491	8.147	6.832
Rusya Federasyonu	0	37	947	0	0	0	898	2.573	8.013	5.627	6.618
İran	0	6	944	276	1.036	17.241	2.626	40	10.850	5.603	5.684
Tayvan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5.501
Gambiya	18	0	0	0	0	42	0	18	510	3.000	4.534
Türkmenistan	164	446	0	0	0	0	91	127	478	3.595	4.233
Somali	15	41	56	179	132	512	430	731	1.972	3.784	4.228
Gürcistan	1.189	2.352	11	62	33	228	544	1.087	504	2.144	3.857
Sierra Leone	59	0	0	0	0	0	80	174	1.188	1.694	2.180
ABD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3.399	1.733
Liberya	57	242	0	0	0	145	0	197	925	4.585	1.527
Kuzey Kıbrıs Türk Cum.	24	18	185	1	0	127	0	21	80	422	1.454
Umman	148	0	17	805	1.018	2.970	5.174	14.853	16.103	13.860	1.443
Cibuti	159	0	0	0	0	0	71	257	313	1.321	1.357
Kazakistan	0	0	0	0	154	275	410	1.257	1.644	1.778	1.284
Kuveyt	80	88	224	210	229	748	41.887	33.644	32.797	6.805	1.227
Ekvator Ginesi	0	0	0	0	0	0	28	0	0	610	1.189
Azerbaycan	2.581	6.792	2.423	3.071	2.043	2.741	1.440	4.313	1.340	632	947
Yunanistan	135	0	0	0	204	18	0	0	0	78	836
Afganistan	0	556	0	1.235	5.635	809	705	7.966	4.602	512	770
Tacikistan	19	0	0	0	0	0	67	22	82	0	617
Diğer	10.432	28.395	15.044	7.036	4.319	18.569	5.590	12.031	2.666	4.569	4.612
Toplam	281.371	588.255	218.562	289.816	350.088	365.099	275.032	217.903	221.215	221.920	201.638

Kaynak: TÜİK, Erişim Tarihi: 16.09.2024 ¹İlk 25 ülke alınmıştır (040711 ve 040721 GTİP Tavuk yumurtası)

Ek Tablo 38. Ülkelere göre tavuk yumurtası ihracat değeri (bin dolar)

Ülke ¹	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
BAE	1.721	2.968	5.221	9.250	8.398	10.542	17.837	42.289	71.456	129.261	119.981
Irak	360.167	649.906	194.308	232.789	314.898	310.208	132.051	36.984	46.024	58.791	72.250
Katar	979	1.491	1.481	2.637	10.755	15.511	23.312	24.711	38.248	46.764	34.382
İran	0	50	1.136	262	1.118	23.279	3.455	50	24.763	8.161	27.050
Rusya Federasyonu	0	202	4.982	0	0	0	3.385	7.569	36.988	26.554	27.022
Suriye	11.608	87.347	29.462	19.693	8.241	4.138	45.049	46.177	44.803	14.716	24.521
Bahreyn	43	0	167	2.220	4.543	5.910	4.288	6.935	10.024	11.070	11.145
Tayvan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	9.912
Türkmenistan	237	666	0	0	0	0	414	491	3.039	5.719	7.250
Gambiya	18	0	0	0	0	54	0	14	562	4.603	6.498
Gürcistan	2.333	3.327	34	105	117	394	1.296	1.778	427	4.529	6.315
Somali	23	46	64	199	147	543	351	637	2.337	5.232	6.207
Kazakistan	0	0	0	0	718	1.235	1.743	5.010	7.661	8.706	5.911
Sierra Leone	57	0	0	0	0	0	61	135	1.301	2.375	3.709
Azerbaycan	9.413	27.664	10.894	5.645	7.720	7.908	4.464	6.033	3.954	1.517	3.564
Umman	165	0	27	1.754	3.307	6.161	8.576	20.347	27.097	23.177	3.397
ABD	0	0	0	0	0	0	1	0	0	5.013	2.986
Liberya	60	232	0	0	0	148	0	148	963	6.714	2.671
Tacikistan	27	0	0	0	0	0	278	92	407	0	2.373
Libya	1.026	554	0	46	1.617	1.693	911	2.801	1.713	2.275	2.313
Cibuti	199	0	0	0	0	0	67	291	337	2.202	2.194
Kuveyt	217	326	352	272	266	1.203	32.232	29.802	36.581	8.496	2.159
Kuzey Kıbrıs Türk Cum.	62	90	248	3	0	157	0	33	335	615	2.119
Ekvator Ginesi	0	0	0	0	0	0	20	0	0	1.042	2.104
Özbekistan	3.997	9.926	776	366	601	120	600	370	929	238	1.544
Diğer	13.680	40.029	25.066	14.798	15.204	45.187	16.379	23.415	14.936	15.694	13.758
Toplam	406.032	824.825	274.218	290.037	377.651	434.392	296.770	256.113	374.885	393.465	403.334

Kaynak: TÜİK, Erişim Tarihi: 16.09.2024 ¹İlk 25 ülke alınmıştır (040711 ve 040721 GTİP Tavuk yumurtası)

Ek Tablo 39. Türkiye tavuk yumurtası (Gallus Domesticus Türü) ihracatı (ton)

Yıl	Damızlık-kuluçkalık	Tavuk yumurtaları (taze)	Toplam
2005	2.554	6.514	9.068
2010	1.828	127.784	129.612
2015	12.496	206.066	218.562
2016	13.597	276.219	289.816
2017	13.078	337.010	350.088
2018	20.586	344.513	365.099
2019	22.292	252.740	275.032
2020	30.544	187.359	217.903
2021	34.117	187.113	221.230
2022	37.066	184.853	221.919
2023	44.367	157.271	201.638

Kaynak: TÜİK, Erişim Tarihi: 16.09.2024 (040711 ve 040721 GTİP Tavuk yumurtası)

Ek Tablo 40. Türkiye tavuk yumurtası (Gallus Domesticus Türü) ithalatı (ton)

Yıl	Damızlık-kuluçkalık	Tavuk yumurtaları (taze)	Toplam
2005	777	21	798
2010	400		400
2015	1.473	996	2.469
2016	1.501	1.006	2.507
2017	1.608	2.287	3.895
2018	1.772	5.534	7.306
2019	1.920	2.190	4.110
2020	1.951	240	2.191
2021	2.506	139	2.645
2022	3.672	105	3.777
2023	2.248	42	2.290

Kaynak: TÜİK, Erişim Tarihi: 16.09.2024 (040711 ve 040721 GTİP Tavuk yumurtası) *Karşı ülke tarafından reddedilen veya ticari anlaşmazlıklar vb. sebeplerle ihracattan geri dönen sofralık yumurta sevkiyatları TÜİK verilerinde "ithalat" olarak değerlendirilmektedir.

Ek Tablo 41. Ükelere göre Türkiye kuluçkalık-damızlık tavuk yumurtası ithalat miktarı (ton)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Birleşik Krallık	952	851	1.150	1.432	1.401	1.518	2.080	1.919	1.874
Macaristan	0	26	0	0	182	51	72	329	160
İspanya	0	0	0	0	0	0	55	91	86
Hollanda	7	6	44	35	14	182	59	0	45
Almanya	440	426	17	41	118	5	0	0	34
Fransa	0	0	0	0	0	0	0	0	26
ABD	11	85	259	224	167	74	202	126	23
Belçika	63	16	0	0	0	0	0	0	0
Brezilya	0	10	138	39	0	0	0	0	0
Bulgaristan	0	2	0	0	0	0	0	0	0
Irak	0	0	0	0	38	77	0	0	0
Kolombiya	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mali	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Özbekistan	0	0	0	0	0	23	0	0	0
Rusya Federasyonu	0	0	0	0	0	19	0	0	0
Suudi Arabistan	0	0	0	0	0	0	38	21	0
Ukrayna	0	79	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	1.473	1.501	1.608	1.772	1.920	1.951	2.506	2.485	2.248

Kaynak: TÜİK, Erişim Tarihi: 16.09.2024 (040711 GTİP Tavuk yumurtası)

Ek Tablo 42. Ülkelere göre Türkiye kuluçkalık-damızlık tavuk yumurtası ithalat değeri (bin dolar)

Ülke	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Birleşik Krallık	12.675	11.690	16.505	24.531	22.206	28.260	44.832	40.847	37.479
Macaristan	0	346	0	0	2.700	884	1.410	5.235	3.271
İspanya	0	0	0	0	0	0	676	824	989
ABD	158	1.025	3.425	3.176	2.558	1.243	3.575	2.531	588
Fransa	1	0	0	0	0	0	0	0	577
Hollanda	85	78	505	412	124	1.745	669	0	505
Almanya	4.824	4.578	177	452	1.266	47	0	5	397
Belçika	182	45	0	0	0	0	0	0	0
Diğer	3.785	197	0	356	1.797	551	67	271	599
Toplam	16.990	29.143	17.924	18.116	22.408	29.122	28.921	32.451	51.761

Kaynak: TÜİK, Erişim Tarihi: 16.09.2024 (040711 GTİP Tavuk yumurtası)

Ek Tablo 43. Türkiye’de ortalama kanatlı yem fiyatları (TL/ton)

Yıl	Etlik piliç yemi	Yumurta yemi	Soya	Mısır
2005	489	401	-	-
2010	895	664	838	476
2015	1.205	1.041	1.344	709
2016	1.191	1.067	1.385	728
2017	1.384	1.220	1.612	840
2018	1.793	1.536	2.320	951
2019	2.076	1.722	2.378	1.171
2020	2.719	2.185	3.323	1.453
2021	4.540	3.312	5.596	2.465
2022	10.074	7.338	10.433	5.310
2023	12.730	9.110	14.304	5.724
2024*	16.577	12.161	16.681	7.712

Kaynak: TÜRKİYEM-BİR, * İlk 9 ay ortalaması alınmıştır. Erişim Tarihi: 16.09.2024

Ek Tablo 44. Türkiye kümes hayvancılığı üretici fiyatları (TL/adet, kg)

Yıl	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ortalama
Tavuk Eti (TL/kg)													
2005	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,36
2010	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,99
2015	4,93	5,08	5,10	5,13	5,27	4,87	5,44	5,62	5,25	5,03	4,68	4,71	5,09
2016	4,83	4,79	5,06	5,34	5,80	5,71	5,63	5,71	5,14	5,24	5,48	5,76	5,37
2017	5,72	5,64	5,84	6,27	6,43	6,67	6,84	6,60	5,91	5,59	5,55	5,43	6,04
2018	5,45	5,60	5,67	5,85	6,42	6,70	6,92	7,31	7,92	7,65	7,30	7,15	6,27
2019	7,19	7,25	7,13	8,17	9,51	9,81	8,92	7,83	7,00	6,96	7,15	7,60	7,88
2020	8,04	8,03	8,21	8,02	8,36	8,32	7,88	7,66	7,41	8,05	9,77	9,89	8,30
2021	10,17	11,00	12,11	12,29	12,60	13,67	14,26	13,81	13,36	13,86	15,41	18,77	13,44
2022	19,11	19,02	22,28	26,97	30,2	28,05	27,01	25,58	27,87	29,82	27,94	30,48	26,22
2023	35,1	26,31	37,81	40,62	43,42	43,02	45,01	46,3	48,43	50,37	52,42	52,69	43,46
2024	55,12	57,07	64,31	70,26	70,64	70,09	65,48	64,56	-	-	-	-	61,69
Yumurta (TL/adet)													
2005	0,15	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14	0,13	0,13	0,13	0,14
2010	0,22	0,23	0,23	0,23	0,22	0,21	0,21	0,21	0,21	0,22	0,21	0,21	0,22
2015	0,23	0,24	0,24	0,23	0,22	0,23	0,24	0,25	0,26	0,26	0,26	0,26	0,24
2016	0,29	0,28	0,28	0,28	0,27	0,27	0,27	0,28	0,28	0,28	0,28	0,36	0,29
2017	0,35	0,35	0,32	0,31	0,29	0,28	0,28	0,29	0,30	0,30	0,31	0,32	0,31
2018	0,32	0,31	0,32	0,31	0,32	0,31	0,34	0,38	0,40	0,41	0,40	0,40	0,35
2019	0,41	0,41	0,39	0,39	0,37	0,34	0,34	0,34	0,34	0,35	0,35	0,36	0,37
2020	0,37	0,37	0,36	0,37	0,38	0,35	0,37	0,36	0,37	0,39	0,41	0,45	0,38
2021	0,48	0,48	0,47	0,45	0,45	0,46	0,45	0,49	0,53	0,54	0,57	0,67	0,50
2022	0,71	0,78	0,86	0,86	0,83	0,81	0,99	1,07	1,17	1,26	1,31	1,32	1,00
2023	1,51	1,60	1,78	1,91	1,76	1,76	1,88	2,04	2,23	2,34	2,40	2,68	1,99
2024	2,73	2,70	2,57	2,34	2,10	1,92	2,07	2,24	-	-	-	-	2,33

Kaynak: TÜİK, 2024 Erişim Tarihi: 15.09.2024, HAYGEM,
(2015-2021 tavuk eti üretici fiyatları)

TÜİK, 2018 (2005 ve 2010 yılı tavuk eti ve yumurta üretici fiyatları)

Ek Tablo 45. Türkiye kümes hayvancılığı tüketici fiyatları (TL/adet, kg)

Yıl	Tavuk Eti (TL/kg)												Ortalama
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	
2015	6,91	7,14	7,11	7,23	7,42	7,08	7,78	7,81	7,50	7,20	6,85	6,91	7,25
2016	7,44	7,48	7,65	7,97	8,18	8,32	8,37	8,09	7,46	7,32	7,82	8,22	7,86
2017	8,43	8,35	8,65	9,09	9,39	9,94	10,08	9,49	8,73	8,30	8,38	8,27	8,93
2018	8,26	8,46	8,58	8,88	9,31	10,14	10,14	10,17	10,87	11,33	11,03	10,98	9,85
2019	10,84	10,95	11,13	12,49	14,46	15,13	14,06	12,06	10,85	10,61	10,87	11,29	12,06
2020	11,59	11,49	12,20	12,51	13,30	13,05	12,52	11,89	11,35	11,54	13,73	14,48	12,47
2021	14,99	16,01	17,58	18,13	18,44	19,06	19,57	19,49	19,14	19,42	21,60	26,97	19,20
2022	29,01	28,46	32,69	41,52	-	-	-	-	-	-	-	-	32,92
Yıl	Yumurta (TL/adet)												Ortalama
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	
2015	0,37	0,38	0,38	0,35	0,33	0,37	0,37	0,39	0,45	0,44	0,43	0,43	0,39
2016	0,43	0,41	0,37	0,36	0,32	0,33	0,32	0,34	0,36	0,35	0,37	0,56	0,38
2017	0,51	0,51	0,49	0,42	0,40	0,37	0,36	0,42	0,44	0,43	0,48	0,53	0,45
2018	0,50	0,48	0,50	0,47	0,48	0,50	0,54	0,65	0,67	0,69	0,63	0,63	0,56
2019	0,64	0,63	0,57	0,54	0,50	0,41	0,41	0,43	0,46	0,45	0,47	0,52	0,50
2020	0,54	0,55	0,49	0,56	0,63	0,53	0,59	0,59	0,61	0,71	0,83	0,94	0,63
2021	0,90	0,82	0,80	0,77	0,78	0,76	0,75	0,88	1,03	1,04	1,14	1,38	0,92
2022	1,45	1,51	1,59	1,62	-	-	-	-	-	-	-	-	1,54

Kaynak: TÜİK, Erişim Tarihi: 21.09.2024

Ek Tablo 46. Türkiye mısır ve soya verileri (bin ton)

Yıl	Mısır			Soya		
	Üretim	İthalat	Kendine yeterlilik (%)	Üretim	İthalat	Kendine yeterlilik (%)
2010/11	4.310	449	79,6	87	1.756	4,7
2015/16	6.400	1.866	105,0	161	2.510	6,0
2016/17	6.400	1.132	87,8	165	2.153	7,1
2017/18	5.900	2.763	73,3	140	2.388	5,5
2018/19	5.700	2.845	70,3	140	2.667	5,0
2019/20	6.000	4.337	75,5	150	2.741	5,2
2020/21	6.500	2.263	84,9	155	3.040	4,9
2021/22	6.750	2.284	76,6	182	2.493	6,8
2022/23	8.500	2.697	85,8	155	2,888	5,2

Kaynak: TÜİK, Erişim Tarihi: 17.09.2024 (Mısır ithalatı GTİP 10059000019, Soya ithalatı GTİP 120190000000, 2015 yılı öncesi Özel Ticaret Sistemi, 2015 yılı ve sonrası Genel Ticaret Sistemi verileridir) Kendine yeterlilik %: $\frac{\text{Üretim}}{\text{Üretim}+\text{İthalat}}$

KAYNAKLAR

Anonim, 2024. Upturn for global poultry market, but tougher trade conditions remain, 2024 Web Sitesi: www.poultryworld.net.

Anonim, 2024a. Market trends/analysis, Brezilians, 2024 Web Sitesi: www.poultryworld.net.

BESD-BİR, 2023. Beyaz Et Sanayiciler ve Damızlıkçıları Birliği, Web Sitesi: www.besd-bir.org.tr

FAO, 2024. Food and Agriculture Organization of the United Nations Web Sitesi: www.fao.org.tr

IEC, 2024. International Egg Commission, web sitesi: www.internationalegg.com.tr

OECD, 2023a. OECD-FAO Agricultural Outlook 2023-2032. Web Sitesi: <https://www.oecd-ilibrary.org>

OECD, 2023. Web Sitesi: www.oecd.org

TÜİK, 2024. Türkiye İstatistik Kurumu. Web Sitesi: www.tuik.gov.tr

TÜRKİYEM-BİR, 2023. Türkiye Yem Sanayicileri Birliği. Web Sitesi: www.yem.org.tr

USDA 2022. USDA Agricultural Projections to 2031: February,2022

USDA, 2023. USDA Livestock and Poultry: World Markets and Trade. EU Share of Pork,Beef, and Chicken Global Export Continues Decline, October 12, 2023.

USDA, 2023a. USDA Turkey Poultry and Products Semi Annual 2023, Date: September 29, 2023. Gain Report Number: TU2023-0028

USDA, 2024. USDA Livestock, Dairy and Poultry Outlook: September, 2024.

USDA, 2024a. Livestock and Poultry: World Markets and Trade, October, 2024.

USDA, 2024b. Brazil: Poultry and Products Semi-annual, March, 2024.

USDA, 2024c. USDA USDA Agricultural Projections to 2033, February, 2024.

USDA, 2024d. USDA Türkiye: Poultry and Products Annual, September, 2024.

USDA, 2024e. Türkiye: Türkiye Restricted Poultry Meat Exports, June, 2024.F